



# POZICIJA

2016 m. Nr. 2.(630)

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

ISSN 1392-4478

## LŽTA atstovauja



Tarptautinei  
žmogaus teisių  
lygų federacijai  
(FIDH)



Europos žmogaus  
teisių asociacijai  
(AEDH)

**Europos Komisijos  
atsakymas** - 4 p.

**B.Burgio byla:  
teismų žinia  
visuomenei** - 5 p.

**Kodėl ministro  
patarėjas kursto  
nesantaiką?** - 7 p.

**Dėl pažiūrų ir  
religinių įsitikinimų  
reiškimo laisvės** - 9 p.

**Dėl galimų žmogaus  
teisių pažeidimų Kauno  
technologijos  
universitete** - 11 p.

**Valdžia ir  
visuomenė** 23 p.

**Intelektualų  
forumas “Kad Lietuva  
neišsivaikščiotu”** - 27 p.

**Aiškinamasis  
memorandumas  
dėl NVO veikimo laisvės  
(“Pozicijos” Nr.2 priedas)**

## Kreipimasis į Europos Komisiją: Lietuvos žemdirbiai diskriminuojami



iš [www.alsglobal.com](http://www.alsglobal.com)

Gegužės 26 d. Europos Komisija paprašė Bulgarijos, Latvijos, Lietuvos, Slovakijos ir Vengrijos Respublikas pakeisti vidaus teisės aktus dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo. Jos nuomone, Lietuvoje galiojančios taisyklės, nustatančios, kad pirkėjas įsigytoje žemėje privalo ūkininkauti pats, riboja laisvą kapitalo judėjimą ir įsisteigimo laisvę. Komisijos nuomone, tokie apribojimai yra per griežti, varžo investicijas į kaimo plėtrą ir diskriminuoja kitus ES piliečius. Todėl išpėja Lietuvą, kad per du mėnesius nesuderinus savo nacionalinių teisės aktų su ES teise, Komisija gali kreiptis į ES Teisingumo Teismą.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijos nesutinka su tokia Komisijos nuomone. Birželio 21 d. jos išplatino kreipimąsi į Europos Komisiją ir Europos žmogaus teisių asociaciją (AEDH). Viena iš šio kreipimosi iniciatorių - Lietuvos žmogaus teisių asociacija - yra AEDH narė.

Kreipimesi teigiama, kad labiausiai diskriminuojami yra Lietuvos piliečiai, nes mūsų žemdirbiai gauna ženkliai mažesnes išmokas negu kitose ES valstybėse. O gaudami mažesnes pajamas, kurias sudaro ir išmokos, jie negali laisvai konkuruoti su kitų valstybių žemdirbiais, kurie įgyja pranašumą dėl gaunamų didesnių išmokų. Todėl kreipimosi autoriai siūlo panaikinant žemės įsigijimo saugiklius Lietuvoje, panaikinti ir Lietuvos žemdirbių diskriminavimą ES.

*Kreipimosi tekstas – kitame puslapyje*



**Europos Komisijai  
Europos žmogaus teisių asociacijai (AEDH)**

Kopijos:

**Latvijos, Bulgarijos, Slovakijos, Vengrijos Respublikų Parlamentams  
J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei  
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms  
Lietuvos Respublikos Vyriausybei  
Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijai  
Europos departamentui prie LR Teisingumo ministerijos  
Žiniasklaidai**

## **LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ORGANIZACIJŲ KREIPIMASIS**

2016 m. birželio 21 d.  
Vilnius

2016 m. gegužės 26 d. Europos Komisija (toliau – Komisija) pareiškime oficialiai paprašė Bulgarijos, Latvijos, Lietuvos, Slovakijos ir Vengrijos Respublikas iš dalies pakeisti vidaus teisės aktus dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo. Komisijos nuomone, Lietuvos Respublikoje šiuo klausimu galiojančios taisyklės (pirkėjas įsigytoje žemėje privalo ūkininkauti pats) riboja laisvą kapitalo judėjimą ir įsisteigimo laisvę<sup>1</sup>. Komisija pripažįsta, kad apribojimai gali būti pateisinami kovojant su spekuliaciniu žemės įsigijimu. Tačiau, Komisijos nuomone, minėti apribojimai nėra proporcingi, jie yra per griežti ir varžo investicijas į kaimo plėtrą bei diskriminuoja kitus ES piliečius. Pareiškime nurodoma, kad jeigu minimos šalys, įskaitant ir Lietuvos Respubliką, per du mėnesius nesuderins savo nacionalinių teisės aktų su ES teise, Komisija dėl šių valstybių narių gali kreiptis į ES Teisingumo Teismą.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublika 2014 m. patvirtino Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą, kuriame įtvirtino vieną iš prievolių visiems asmenims, pageidaujantiems įsigyti žemės ūkio paskirties žemę (įskaitant ir kitų ES valstybių piliečius bei juridinius asmenis): įrodyti ketinimą ne prekiauti ja, o ūkininkauti.

Pabrėžiame, kad kova su diskriminacija yra esminė ir fundamentali, visas šalis vienijanti Europos Sąjungos vertybė. Draudimas diskriminuoti įtvirtintas Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės (toliau- Sutarties ) 2, 3, 10, 18, 19, 36, 37, 40, 45, 65, 95, 107, 114, 157, 199, 200, 214, 326 straipsniuose bei kituose ES dokumentuose.

Europos Sąjungos veikimo sutarties IV dalies „Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“ 50 straipsnio 2 (e) punkte yra įtvirtinta išlyga, kad leidimas įsigyti žemę kitos valstybės narės subjektams galimas tik su sąlyga, kad nebus pažeisti Bendrosios žemės ūkio politikos principai, išdėstyti 39 straipsnio 2 dalyje („<...>**Sąjungoje pašalinama bet kokia gamintojų ar vartotojų diskriminacija**“).

Atkreipiame dėmesį, kad visos pagrindinės ES institucijos (Europos Parlamentas, Europos Taryba, Europos Komisija) pripažįsta, jog parama žemdirbiams (išmokos) tarp ES valstybių narių skirstoma nevienodai ir neteisingai, t. y. dalis ES piliečių, tarp jų ir **Lietuvos Respublikos žemdirbiai**, gauna žymiai mažesnes išmokas negu kitų ES valstybių piliečiai.

<sup>1</sup> [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-16-1827\\_lt.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1827_lt.htm)

Todėl Lietuvos Respublikos nustatytas žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo taisyklės būtina vertinti atsižvelgiant į Sutarties 39 straipsnio 2 dalies reikalavimus, nes skirtingos išmokos Lietuvos ir kitų ES valstybių žemdirbiams įtakoja Lietuvos valstybės struktūrinius ir socialinius skirtumus, daro tiesioginę įtaką Lietuvos žemės ūkio sektoriaus bei šalies ekonomikos vystymuisi ir žemės ūkio produkcijos konkurencingumui. Pvz., akivaizdu, kad skiriant mažesnes išmokas Lietuvos žemdirbiams (dėl to jie gauna mažesnes pajamas už analogišką darbą ir produkciją nei kitų ES valstybių žemdirbiai), jiems sukuriama nelygiavertės galimybės dalyvauti žemės rinkoje perkant ir parduodant žemės ūkio paskirties žemę ir tuo būdu pažeidžiami laisvos konkurencijos principai. Dabartinėmis sąlygomis Lietuvos žemdirbiai savo darbu ir už jį gautomis pajamomis, t. y. perkamąja galia, negali konkuruoti su kitų ES valstybių žemdirbiais. O neįstengdami lygiomis sąlygomis įsigyti žemės, jie neįstengs konkuruoti žemės ūkio produkcijos gamybos rinkoje ir gali būti iš jos išstumti. Todėl susiklosčiusios aplinkybės turi būti vertinamos kaip prieštaraujanti Europos Sąjungos ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatoms, o neteisingas paramos žemdirbiams (išmokų) skirstymas, kurį pripažįsta visos pagrindinės ES institucijos, gali būti vertinamas kaip Lietuvos žemdirbių (Lietuvos piliečių) diskriminacija.

Pabrėžiame, kad visos ES sutarties dalys turi vienodą galią, Sutartyje jokia diskriminacijos rūšis nėra išskirta, kova su diskriminacija negali būti selektyvi.

Norime atkreipti Komisijos dėmesį, jog minėtu įstatymu patvirtinama žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo taisyklės, Lietuvos Respublika pirmiausiai siekė apsaugoti Lietuvos žemdirbius nuo diskriminacijos. Įvedus sąlygą, kad perkant žemės ūkio paskirties žemę privaloma ūkininkauti, buvo suvienodintos visų žemę perkančiųjų galimybės ja naudotis - minėta nuostata galioja tiek Lietuvos, tiek užsienio valstybių asmenims, todėl ji negali būti laikoma diskriminacine.

Kita vertus, ši sąlyga užkerta kelią spekuliacijai žeme ir sumažina diskriminaciją Lietuvos žemdirbių, kurie yra tokie patys žemės ūkio produkcijos gamintojai ir turi teisę naudotis tokiais pačiomis sąlygomis įsigyti žemę kaip ir kitų ES valstybių piliečiai.

Pripažįstame, kad Lietuvos Respublikos Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme esama tam tikrų perteklinių nuostatų, tačiau analogiškų žemę įsigyti ribojančių nuostatų esama daugelio ES valstybių įstatymuose. Pvz., Vokietijos Federacinės Respublikos Žemės sklypų apyvartos įstatyme nurodoma, jog priimant sprendimą dėl prašymo, susijusio su žemės sklypo perleidimu, būtina atsižvelgti ir į bendrus ekonominius interesus, ypač kai sklypai tiesiogiai perleidžiami žaliavų (žemės išteklių) gavybos tikslais. Leidimus žemei įsigyti išduoda savivaldybėse esantys specialūs Žemės sklypų apyvartos komitetai, jų nariai daugiausia ūkininkai. Suomijos Alando provincijoje žemę gali įsigyti tik šios provincijos gyventojai arba suomiai, išgyvenusieji čia ne trumpiau kaip 5 metus bei įrodę mokantys švedų kalbą.<sup>2</sup>

Šie faktai patvirtina, kad ekonominis išsivystymas, demografinės sąlygos ir žemės ūkio produkcijos gamybos lygis ES valstybėse yra nevienodas. Pripažįstama, kad ES išmokos valstybių žemdirbiams nėra vienodos dėl objektyvių priežasčių. Tačiau būtina pripažinti, kad skirstant išmokas ir derybose dėl jų, neišvengiama subjektyvių vertinimų. Dėl nevienodų išmokų dar labiau didėja žemės ūkio išsivystymo atotrūkis tarp ES valstybių, mažiau išsivysčiusioms valstybėms gaunant mažesnes išmokas, jų žemdirbių perkamoji galia (įskaitant ir žemę) taip pat mažėja.

Atsižvelgdami į būtinybę užtikrinti visų ES piliečių lygias teises ir pritardami siekiui pašalinti Lietuvos Respublikoje apribojimus (prievolę ūkininkauti) asmenims, perkantiems žemės ūkio paskirties žemę, kartu kviečiame pašalinti Lietuvos žemdirbius diskriminuojantį išmokų paskirstymą.

<i>Saulius Arlauskas</i>	- teisės filosofijos profesorius, mokslų daktaras;
<i>Vytautas Budnikas</i>	- Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas;
<i>Antanas Buračas</i>	- LMA akademikas, profesorius;
<i>Ryšardas Burda</i>	- teisės mokslų daktaras, profesorius;
<i>Bronius Genzelis</i>	- habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius;
<i>Stasys Kaušinis</i>	- Piliečių gynimo paramos fondo direktorius;
<i>Alyudas Pauliukevičius</i>	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
<i>Romualdas Povilaitis</i>	- Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkas;
<i>Krescencijus Stoškus</i>	- Lietuvos kultūros kongreso pirmininkas, filosofas, humanitarinių mokslų daktaras;
<i>Stasys Stunguryš</i>	- Lietuvos Helsinkio grupės narys.

2 <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1991/en19911144?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=aland>



# EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAS DĖL ŽEMĖS PARDAVIMO SĄLYGŲ LIETUVOJE



EUROPOS KOMISIJA

Finansinio stabilumo, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų sąjungos generalinis direktoratas

INVESTICIJOS IR ĮMONIŲ ATASKAITOS

Laisvas kapitalo judėjimas ir ES teisės taikymas

Skyriaus vadovas

Bruselis, 11/08/2016

FISMA B1/AS/gj

fisma.ddg.b.1(2016)4744222

**Tema:** atsakymas į Jūsų 2016 m. birželio 21 d. raštą

Gerb. Vytautai Budnikai,

Komisijos tarnybos gavo Jūsų 2016 m. birželio 21 d. raštą, kuriame nurodote, kad Lietuvos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme<sup>1</sup> (toliau – Įstatymas) kaip vienas iš reikalavimų visiems asmenims, pageidaujantiems Lietuvoje įsigyti žemės ūkio paskirties žemės (ir Lietuvos, ir kitų ES valstybių narių piliečiams), įtvirtinta prievolė įrodyti ketinimą ne ja prekiauti, o ūkininkauti. Teigiame, kad žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo Lietuvoje apribojimus reikėtų vertinti atsižvelgiant į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 39 straipsnio 2 dalį, nes pagalba (išmokos) ūkininkams daro tiesioginę įtaką šalies ekonomikos vystymuisi ir žemės ūkio sektoriaus konkurencingumui. Be to, teigiame, kad, skiriant mažesnes išmokas Lietuvos žemdirbiams, jiems suteikiamos nelygiavertės galimybės dalyvauti žemės rinkoje, palyginti su kitų valstybių narių, kuriose išmokos didesnės, žemdirbiais. Todėl raginate pašalinti Lietuvos žemdirbius diskriminuojantį išmokų paskirstymą.

Kaip minima Jūsų rašte, Komisija prieš Lietuvą pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl kai kurių Įstatymu nustatytų prievolių asmenims, pageidaujantiems Lietuvoje įsigyti žemės ūkio paskirties žemės. Kadangi ta procedūra dar nebaigta, Komisijos tarnybos informacijos apie Įstatymo vertinimą negali atskleisti. Apskritai ES teisė netrukdo valstybėms narėms nustatyti laisvo kapitalo judėjimo ar įsisteigimo teisės apribojimų, jei jie pagrįsti teisėtu bendrojo intereso politikos tikslu ir yra proporcingi ir nediskriminaciniai. Svarbu patikslinti, kad nediskriminaciniai apribojimai vis tiek turi būti pagrįsti ir proporcingi.

Kalbant apie ūkininkams teikiamą ES pagalbą, po paskutinės 2013 m. reformos pagal dabartinę 2014–2020 m. bendrą žemės ūkio politiką numatytas kur kas teisingesnis tiesioginės pagalbos paskirstymas valstybėse narėse, palankus toms valstybėms narėms, kurių pagalbos vienam hektarui dydis buvo mažesnis negu 90 % ES vidurkio, kaip buvo

<sup>1</sup> 2003 m. sausio 28 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymas Nr. IX-1314 (2014 m. balandžio 24 d. redakcija).

Vytautui Budnikui  
Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui  
Laisvės pr. 60-302, Vilnius,  
LT-05120, Lietuva

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË, tel. +32 22991111

<http://ec.europa.eu/dgs/finance/>



nuotr. iš [www.kaunodiena.lt](http://www.kaunodiena.lt)

## B. Burgio byla: teismų žinia visuomenei

2016 m. gegužės mėnesį buvęs Kauno technologijos universiteto gimnazijos direktorius Bronislovas Burgis šventė pergalę. Beveik metus trukusi baudžiamoji byla dėl tariamai padaryto nusikaltimo baigėsi pedagogą juodinusį asmenų pralaimėjimu - Kauno apygardos teismas, išnagrinėjęs B.Burgio apeliacinį skundą, panaikino pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir jį visiškai išteisino. Ko gero tai netikėta kai kuriems pareigūnams ir valstybės tarnautojams, kai kuriems laikraščiams, žiniasklaidos portalams, - visiems, kone metus talkinusiems ir tuo būdu bendrininkavusiems su pedagogo baudžiamojo persekiojimo iniciatoriais.

Iš pirmo žvilgsnio ši žiniasklaidos eskaluota byla atrodo skirta sensacijų ir dirgiklių mėgėjams. Bet tik iš pirmo žvilgsnio.

2015 m. kovo mėnesį Lietuvos žmogaus teisių organizacijos kreipėsi į LR Prezidentę, Vyriausybę, Seimą, Švietimo ir mokslo ministeriją ragindamos įsigilinti į vertybinius šios bylos aspektus, galimas jos pasekmes Lietuvos švietimo sistemai, pabrėždami, kad baudžiamojoje byloje prieš pedagogą naudojami neteisėtai (slapta) daryti pokalbių įrašai, nors slapta gautą medžiagą galima naudoti tik kriminalinėje žvalgyboje ar išimtiniais, visuomenei ypač pavojingais atvejais. Vargu ar B.Burgis buvo toks pavojingas visuomenei.

Teisinėmis priemonėmis buvo kuriamas precedentas, kai neteisėtu būdu surinkta informacija panaudojama prieš asmenį, dirbantį viešajame sektoriuje ir atstovaujantį viešajam interesui. Net ir neetiškas pedagogo elgesys moksleivės atžvilgiu neįgalina teigti, kad jis siekė naudoti, veikė reklamos, pasipelnymo ar kitokiais savanaudiškais tikslais.

Žiniasklaidos dėmesio B.Burgiui galėtų pavydėti bet kuris aukšto rango politikas. Netgi buvęs Seimo narys E.Masiulis, galimai paėmęs kyšį iš MG Baltic kompanijos atstovo, tokio dėmesio nesusilaukė. Juodinamam ir menkinamam B.Burgiui teko patirti bjauriausias viešo susidorojimo su asmeniu formas.

Byla neabejotinai sudavė smūgį pedagogo profesijos prestižui. Baudžiamojo persekiojimo taikymas pedagogui už profesinę veiklą vargu ar gali skatinti šios atsakingos ir sunkios profesijos atstovus atkakliau skiepyti auklėtiniams dorovines nuostatas ir pagarbą bendrabūvio taisyklėms. Gimnazijos direktoriaus elgesio su auklėtine kriminalizavimas dar labiau sukomplikuoja ir taip sudėtingus pedagogų ir auklėtinių santykius.

Beje, tuo metu, kai didieji žiniasklaidos portalai liejo žodžių pamazgas ant garbaus amžiaus pedagogo, kuriam rūpėjo mokinių auklėjimas pagal gimnazijos nustatytas taisykles, pedagogų profsąjungos nevykdė (bent jau viešai) savo tiesioginės pareigos, tik užkerėtos stebėjo savo atstovaujamos, vienos iš garbingiausių profesijų saulėlydį.

Byloje dviprasmiškas teismo vaidmuo. Kauno apylinkės teismas, galimai nesugebėdamas atsispirti konjunktureniam

spaudimui, 2015 m. rugpjūčio mėnesį nuteisė B. Burgį skirdamas jam vienerių metų lygtinę laisvės atėmimo bausmę už neva sistemingą nepilnametės bauginimą naudojant psichinę prievartą. Tačiau net ir aukštesnės instancijos – Kauno apygardos teismui panaikinus tokį sprendimą, po pusantrų metų melo ir patyčių pedagogo prestižas nepataisomai sugriautas.

B.Burgio bylos teismine praktika pradėtas įgyvendinti naujas pedagogų ir auklėtinių santykių modelis: tėvai dukteriai parodė pavyzdį, kaip galima nepaisyti taisyklių, išsisukti, išvengti atsakomybės, apkaltinant gimnazijos vadovą, principingai reikalaujantį laikytis gimnazijos taisyklių. Paradoksalu, tačiau gimnazistės tėvai šiuo atveju keršijo gimnazijos direktoriui už savo dukters nederamą elgesį, naudodami visas įmanomas priemones ir asmeninę įtaką įtvirtinti savo galią gimnazijos direktoriaus ir bendruomenės atžvilgiu, asmeninius interesus ir teises iškeldami aukščiau už gimnazijoje nustatytą tvarką ir ją įtvirtinančias taisykles.

Pagarbos verta gimnazijos bendruomenės (pedagogų, tėvų, gimnazistų) pilietinė pozicija: B.Burgio kolegos pedagogai, pritardami KTUG peticijai ir pareikšdami, jog laikysis KTU gimnazijos principinių nuostatų, saugos abipusį pasitikėjimą, nesitaikstys su sąmoningu drausmės pažeidinėjimu, savivale ir nesąžiningumu, deklaravo ištikimybę gimnazijos nuostatoms ugdyti atsakingus, sąžiningus ir garbingus žmones.

Pilietiškumo pristigo Švietimo ir mokslo ministerijos valdininkams, pedagogų profesinių sąjungų ir netgi Kauno apylinkės teismo teisėjui, priėmusiam neteisėtu būdu surinktais įrodymais paremtą sprendimą.

Kokiais vidiniais įsitikinimais vadovavosi teisėjas, vertindamas gimnazistės elgesį? Ji buvo nutverta rūkanti, nors gimnazijos taisyklės tai griežtai draudžia. Gimnazijos direktorius gimnazistės tėvams sumokėjo 30 tūkst. litų neturtinės žalos ir pasitraukė iš KTU gimnazijos direktoriaus pareigų! Tačiau teisėjo įsitikinimu, B.Burgio elgesys buvo vertas vienerių metų laisvės atėmimo bausmės.

Taip visuomenei buvo pasiūsta žinia, kad privilegijuoto individo teisės yra svarbesnės už jo pareigas visuomenei, kad privilegijuotas individas gali būti ginamas ir neteisėtomis, neadekvačiomis priemonėmis (neteisėti garso įrašai, pasiklausymas ir kt.).

Kauno apygardos teismo kolegijos nuomone, pirmosios instancijos teismo teisėjas neįsigilino į įrodymus, vertino juos neteisingai, nepakankamai kruopščiai ištyrė įvykį, neįsigilino į faktines bylos aplinkybes, įrodymus vertino nesilaikydamas baudžiamojo proceso reikalavimų ir dėl to padarė nepagrįstas išvadas. Kauno apygardos teismo kolegija nustatė, kad B.Burgis nepadarė veikos, turinčios nusikaltimo požymių, ir jį išteisino.

Tačiau apie dešimt tūkstančių mokytojų stebėjo bylos eigą. Retorinis klausimas: kaip bylos eiga paveikė jų pilietines nuostatas, ar sustiprino jų pilietinę poziciją?

Šia byla visuomenei buvo pasiūstas nedviprasmiškas signalas, kad asmens, ginančio bendrąjį gerį, teisės ir orumas mažesnės vertės už įtakingų asmenų teises ir orumą.

Žiniasklaida, metus eksploatavusi gimnazijos direktoriaus tariamo nusikaltimo temą, nesureikšmindama teužiiminę apie teisme jo pasiektą pergalę.



B.Burgio byla dar pareikalaus mūsų dėmesio, nes 2016 m. rugpjūčio 3 d. Kauno prokuratūra pateikė kasacinį skundą Aukščiausiajam Teismui, prašydama panaikinti apeliacinės instancijos išteisinamąjį nuosprendį ir palikti galioti pirmos instancijos teismo nuosprendį be pakeitimų. Tad verdiktą tars Lietuvos Aukščiausiasis teismas.

*Vytautas Budnikas*

## DĖL PEDAGOGŲ IR JŲ AUKLĖTINIŲ SANTYKIŲ TEISINIO VERTINIMO ĮTAKOS VIEŠAJAM INTERESUI IR LIETUVOS ŠVIETIMO SISTEMAI

### Lietuvos žmogaus teisių organizacijų pareiškimas

*(adresuotas LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui, Švietimo ir mokslo ministerijai)*

*2015 m. Kovo 27 d.*

Kauno apylinkės teisme pradėta nagrinėti baudžiamoji byla kurioje buvęs Kauno technologijų universiteto (KTU) gimnazijos direktorius Bronislovas Burgis yra kaltinamas dėl sistemingo nepilnametės bauginimo naudojant psichinę prievartą. Kaip teigiama žiniasklaidoje, gimnazijos direktorius nusikalto pareikalavęs, kad nepilnametė gimnazistė paliktų gimnaziją dėl ugdymo įstaigos taisyklių pažeidimo (dėl rūkymo). Gimnazistei atsisakius tai padaryti, direktorius jos atžvilgiu galimai pavartojo su pedagogo etika nesuderinamus žodžius - pavadino „nepakaltinama“, „neįgalia“, „psichinę negalią turinčiu žmogumi“. Už tai gimnazistės tėvai B.Burgiui apskundė įvairioms institucijoms.

B.Burgis neigia savo kaltę dėl psichinės prievartos gimnazijos auklėtinės atžvilgiu ir teigia norėjęs priversti moksleivę savo noru palikti gimnaziją dėl gimnazijos tvarkos pažeidimo.

Pažymėtina, kad B.Burgiui bendraujant su gimnaziste ir jos tėvais, jam nežinant ir be jo sutikimo, buvo daromi pokalbių garso įrašai, kurie vėliau perduoti prokuratūrai ir, remiantis juose užfiksuotais duomenimis, pradėtas ikiteisminis tyrimas. Minėtų pokalbių garso įrašų pagrindu gimnazistės tėvai pagal taikos sutartį iš buvusio gimnazijos direktoriaus už jo netinkamą elgesį išsireikalavo 30 tūkst. litų kompensaciją. Nepaisant to, 65-erių metų B. Burgiui, vadovavusiam KTU gimnazijai nuo jos įkūrimo 1990 m., dar gresia laisvės atėmimo bausmė iki ketverių metų.

**Įvertindama visuomenei paskelbtas bylos aplinkybes, Lietuvos žmogaus teisių asociacija (LŽTA) ir Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija (LŽTGA) konstatuoja:**

B.Burgio elgesys KTU gimnazijos auklėtinės atžvilgiu išorinės raiškos požiūriu gali būti vertinamas kaip įžeidžiamas. Tačiau tai tik formalus kriterijus kaltinant direktorių. Kur kas svarbesnė tokio gimnazijos direktoriaus elgesio motyvacija. Direktorius gynė gimnazijoje nustatytą tvarką, auklėtinių sveikatą ir nuostatą diegti sveikos gyvenosenos įgūdžius. Teisiniu požiūriu būtina įvertinti konkuruojančių gėrių - auklėtinės orumo ir gimnazijos auklėjamosios bei ugdomosios misijų santykį. Mūsų nuomone, gimnazijos direktorius gynė viešąjį, ypatingos svarbos interesą - gimnazijos vaikų sveikatą. Nors direktorius legitimiam tikslui įgyvendinti panaudojo neadekvačias priemones (įžeidė moksleivę), tačiau dėl aukščiau nurodytos aplinkybės tai jokių būdu negali būti inkriminuojama kaip nusikaltimas.

Kartu negali būti pateisinami tokie gimnazijos auklėtinės tėvų veiksmai, kai pasitelkiant ikiteisminio tyrimo institucijas ir teismą siekiama ne tik nušalinti pedagogą kaip netinkamą eiti KTU gimnazijos direktoriaus pareigas, gauti iš jo piniginę kompensaciją, bet dar ir nubausti jį už padarytą nusikaltimą/nusižengimą, kuris gali būti prilygintinas nebent

moksleivės pažeminimui ar įžeidimui, laisvės atėmimo bausme. Taigi šiuo atveju kyla direktoriaus nusižengimo masto ir už tai galimos taikyti bausmės adekvatumo klausimas. Galimo bausmės neadekvatumo faktas neabejotinai paveiktų šalies švietimo sistemą, o tuo būdu ir visuomenės viešąjį interesą.

### Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Lietuvos žmogaus teisių organizacijos pareiškia:

Sprendžiant dėl pedagogo ir gimnazijos bendruomenės etikos principams prieštaraujančio buvusio KTU gimnazijos direktoriaus elgesio turėtų būti vertinami du motyvai: pirma, - gimnazijos direktoriaus B.Burgio pareiga ginti viešąjį interesą - auklėtinių sveikatą ir sveikos gyvenosenos nuostatas, atstovaujamos mokymo-ugdomo įstaigos tvarką bei autoritetą; antra, - tėvų veiksmų adekvatumo dėl direktoriaus padaryto nusižengimo/nusikaltimo klausimas.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijoms abejonės kelia ne tik direktoriaus pokalbių su gimnazijos auklėtine ir jos tėvais įrašų teisėtumas LR baudžiamojo proceso aspektu, bet ir galimai nusikalstami tėvų veiksmai įtraukiant nepilnametę gimnazistę į neteisėtą (nusikalstamą) veiklą (neteisėti pokalbių garso įrašai) siekiant nušalinti pedagogą ir gauti piniginę kompensaciją už neapdairų jo elgesį su gimnazijos auklėtine.

**Faktas, kad remdamiesi neteisėto garso įrašo medžiaga gimnazijos auklėtinės tėvai inicijavo direktoriui baudžiamąją bylą, rodo, jog visuomenei siūloma įtvirtinti nuostatą, kad moksleivių teisės yra svarbesnės už jų pareigas, be kitų - gerbti mokytojus, mokymo įstaigos darbuotojus ir bendruomenės narius, nepažeisti kitų asmenų teisių, laikytis nustatytų mokslo ir ugdymo įstaigų taisyklių, reikalavimų ir elgesio normų.** O tai neabejotinai yra vertybinis, viešojo intereso klausimas, nes aptariamasis elgesys daro neigiamą įtaką šalies švietimo sistemai, griauna pedagogų, auklėtinių bei jų tėvų tarpusavio pasitikėjimo ir atviro bendradarbiavimo principą. Lietuvos žmogaus teisių organizacijos pažymi, kad neteisėtai surinkta medžiaga (šiuo atveju - slapta daryti pokalbių garso įrašai) baudžiamojoje byloje prieš asmenį gali būti naudojama tik vykdant kriminalinės žvalgybos veiklą ir tik išimtiniais, visuomenei ypač pavojingais atvejais. Aptariamasis atvejis tokių požymių neturi.

**Kita vertus, baudžiamojo persekiojimo taikymas neabejotinai neigiamai įtakoja pedagogų pareigą ugdyti auklėtinių dorovines, pilietines ir patriotines nuostatas, pagarbą bendruomenės nariams ir bendrabūvio taisyklėms, informuoti tėvus ar globėjus apie auklėtinio elgesį, nešališkai vertinti jo mokymosi rezultatus, griauna atvirą, geranorišką pedagogų ir jų auklėtinių bei tėvų santykį, netgi sudaro prielaidas galimiems provokuojamiems abiejų pusių veiksams.**

Raginame Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą bei Švietimo ir mokslo ministeriją aktyviai dalyvauti B.Burgio baudžiamosios bylos nagrinėjime teisme ir dėti visas pastangas, kad visuomenei būtų objektyviai atskleisti vertybiniai šios bylos aspektai ir jų pasekmės Lietuvos švietimo sistemai.

**Pasirašė:** Saulius Arlauskas (LŽTA narys, M.Romerio universiteto teisės profesorius, socialinių mokslų daktaras); Vytautas Budnikas (LŽTA pirmininkas, „Požicijos“ vyr. redaktorius); Bronius Genzelis (LŽTA narys habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Valstybinės mokslo premijos laureatas); Petras Grėbliuskas (LŽTA narys, teisininkas, Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkas); Vladas Kančiauskas (LŽTA narys, dailininkas, skulptorius) Jūratė Markevičienė (LŽTA narė, kultūros antropologė, paveldosaugos specialistė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė - ICOMOS narė); Alvydas Pauliukevičius (LŽTA narys, medicinos mokslų daktaras, profesorius); Stasys Stunguryš (LŽTA narys, žurnalistas, buvęs disidentas, Lietuvos Helsinkio grupės narys); Alfonsas Augulis (LŽTGA vicepirmininkas, „Gervėčių“ klubo pirmininkas, Draugijos užsienio lietuviams remti pirmininkas) Romualdas Povilaitis (LŽTGA pirmininkas, docentas, humanitarinių mokslų daktaras).

## KODĖL MINISTRO PATARĖJAS KURSTO NESANTAİKĄ?



Birželio 15 d. Lietuvos žmogaus teisių organizacijos ir visuomenininkai išplatino pareiškimą „Dėl piliečių minties, pažiūrų ir įsitikinimų laisvės“, kuriame teigiama, kad ryškėja siekis prisidengiant tariamomis žmogaus teisėmis varžyti konstitucines piliečių saviraiškos, minties, įsitikinimų ir žodžio laisves. Ypač neramina, kad abejotina iniciatyva kyla iš valstybės pareigūno - Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro patarėjo, LSDP nario Sergejaus Tichomirovo. Valstybės tarnautojo tiesioginė pareiga yra saugoti ir ginti konstitucines piliečių teises ir laisves, be kitų - ir žodžio, pažiūrų bei įsitikinimų laisvę. S.Tichomirovo elgesys vertintinas kaip priešpriešos ir nesantaikos kurstymas...

### DĖL PILIEČIŲ MINTIES, PAŽIŪRŲ IR ĮSITIKINIMŲ LAISVĖS

**J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei**  
**Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui**  
**Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms**  
**Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijai**  
**Lietuvos visuomenei ir žiniasklaidai**

### LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO IR GRUPĖS INTELEKTUALŲ PAREIŠKIMAS

2016 m. birželio 15 d.  
Vilnius

Artėjant birželio 17 d. Vilniaus mieste nacionalinės LGBT teisių organizacijos rengiamoms „Baltic Pride“ eitynėms šalies socialinėje erdvėje išsakomos įvairios, neretai prieštaringos piliečių nuomonės dėl minėtų eitynių pagrindo ir LGBT organizacijos keliamų reikalavimų Lietuvos valdžiai pagrįstumo.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijos nesiima spręsti dėl žiniasklaidoje skleidžiamų šiurkščių komentarų apie minėtas eitynes, t. y. kas ir koku tikslu inicijuoja ir skelbia žmonių nesantaiką kurstančio turinio komentarus, nes tai yra valstybės teisėtvarkos institucijų kompetencija.

Tačiau Lietuvos žmogaus teisių organizacijoms kelia susirūpinimą pastarosiomis dienomis išryškėjęs siekis prisidengiant tariamomis žmogaus teisėmis suvaržyti konstitucines piliečių saviraiškos, minties, įsitikinimų ir žodžio laisves (LR Konstitucijos 25,26 29 str.).

Žiniasklaidai paviešinus apie Lietuvos tautininkų sąjungos vicepirmininko Juliaus Pankos ketinimą protestuoti prieš minėtas eitynes vilkint marškinėlius su užrašu „Aš homofobas“, pilietis D. Pancerovas jį apskundė „Lidl Lietuva“ (J.Pankos darbovietė) administracijai<sup>1</sup>. Taip minėtas pilietis neabejotinai siekė paveikti „Lidl Lietuva“ administraciją, kad pastaroji pritaikytų sankcijas J. Pankai už pažiūras ir įsitikinimus.

Ypač nerimą kelia faktas, kad prie piliečių persekiojimo už pažiūras ir įsitikinimus prisideda ir Lietuvos valstybės

<sup>1</sup> <http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kreipesi-i-lidla-ar-jums-tinka-sio-zmogaus-vertybes.d?id=71554172>

tarnautojai. D.Pancerovo skundą „Lidl Lietuva“ administracijai palaikė LSDP narys, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro patarėjas Sergejus Tichomirovas.

Nors pastarojo, kaip valstybės tarnautojo, tiesioginė pareiga yra saugoti ir ginti konstitucines piliečių teises ir laisves, be kitų - ir žodžio, pažiūrų bei įsitikinimų laisvę, minimų piliečių elgesys negali būti vertinamas kitaip, kaip žmonių priešpriešos ir nesantaikos kurstymas.

### Dėl to Lietuvos žmogaus teisių organizacijos pareiškia:

1. Nacionalinė LGBT teisių organizacija, rengdama birželio 17 d. „Baltic Pride“ eitynes Vilniaus mieste, realizuoja savo konstitucinę teisę rinktis be ginklo ir taikius susirinkimus (LR Konstitucijos 36 str.).
2. Lietuvos tautininkų sąjungos vicepirmininkas J.Panka ir kiti Lietuvos piliečiai, taikiai protestuodami prieš minėtas LGBT eitynes, realizuoja savo konstitucinę teisę į minties, sąžinės, įsitikinimų ir žodžio laisvę (LR Konstitucijos 25,26 str.).
3. LR Konstitucijos 29 str. laiduoja, jog <įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, **tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu**>. Bet kuris pilietis ir ypač pareigūnas, įskaitant ir Teisingumo ministerijos tarnautojus, negali varžyti kitų piliečių teisės reikšti savo įsitikinimus, jeigu nepažeidžiami valstybės bei visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, žmonių sveikatos ir teisės aktuose įtvirtinti dorovės principai, kitos asmens teisės ir laisvės (LR Susirinkimų įstatymo 1 str.).

Teisę reikšti savo mintis ir įsitikinimus laiduoja ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 9 bei 10 straipsniai. Todėl piliečių persekiojimas už pažiūras ir įsitikinimus turi būti laikomas šiurkščiu Konstitucijos ir tarptautinių žmogaus teisių normų pažeidimu.

Primename, kad piliečiai privalo paisyti ir gerbti vieni kitų teises bei laisves. Tai yra esminis demokratinės valstybės, kuri privalo užtikrinti teisę išreikšti pažiūras, principas. Šios nuostatos yra įtvirtintos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, įstatymuose ir jas akylai saugoti įpareigotos valstybės institucijos.

### Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

Lietuvos žmogaus teisių asociacija – Vytautas Budnikas  
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija – Romualdas Povilaitis  
Lietuvos Helsinkio grupė - Stasys Stungurys

### Pareiškimui pritaria:

<i>Saulius Arlauskas</i>	- teisės filosofijos profesoriaus;
<i>Ryšardas Burda</i>	- teisės mokslų daktaras, profesorius;
<i>Bronius Genzelis</i>	- habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, <i>Lietuvos nepriklausomybės Akto signataras;</i>
<i>Alyudas Pauliukevičius</i>	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
<i>Krescencijus Stoškus</i>	- Lietuvos kultūros kongreso pirmininkas, filosofas, <i>humanitarinių mokslų daktaras.</i>



## DĖL PAŽIŪRŲ IR RELIGINIŲ ĮSITIKINIMŲ REIŠKIMO LAISVĖS

Seime priėmus Pagalbinio apvaisinimo įstatymą, kurį vetavo Prezidentė, ir pradėjus agitaciją už alternatyvų jo projektą, žiniasklaidoje kilo aistringos diskusijos dėl to, kiek alternatyvaus įstatymo projekto nuostatos yra suderinamos su žmogaus etika ir morale. Alternatyvaus įstatymo oponentai teigė, kad „perteklinių“ embrionų kūrimas ir jų šaldymas yra reikalingas Europos bei kitose pasaulio valstybėse augančiai biotechnologijų pramonei – eksperimentams su embrionais, embriono kamieninių ląstelių gamybai, embrionų donorystei, kuri atveria kelią surogatinei motinystei ir pan. Šiai iniciatyvai pasipriešino religinės bendruomenės, kategoriškai prieštaraujamos perteklinių embrionų (gyvybės) naikinimui. Kai kurie politikai, nepatenkinti religinių bendruomenių kvietimu drausti kad „perteklinių“ embrionų kūrimą ir jų donorystę, ėmė raginti uždrausti Bažnyčiai ir visoms religinėms bendruomenėms kištis į įstatymų leidybą, neva Bažnyčia yra atskirta nuo valstybės.

Šia tema Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras išplatino pareiškimą.

**J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei**  
**Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A. Butkevičiui**  
**Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms**  
**Lietuvos Respublikos Teisingumo ministrui J. Bernatoniui**  
**Lietuvos visuomenei ir žiniasklaidai**

### LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO IR PILIEČIŲ VISUOMENININKŲ PAREIŠKIMAS

2016 m. liepos 19 d.  
 Vilnius

Pastaruoju metu šalies viešojoje erdvėje daugėja pasisakymų prieš krikščionių tikėjimą išpažįstančių piliečių teisę dalyvauti valstybės įstatymų leidyboje. Televizijos ir radijo laidose, interneto portaluose viešai svarstoma religinių bendruomenių atstovų teisė reikšti nuomonę dėl etikos ir moralės normų įstatymuose. Tokių pasisakymų pagausėjo LR Seimui priėmus, o Prezidentei vetavus Pagalbinio apvaisinimo įstatymą.

Besąlygiškai pripažindami kiekvieno asmens konstitucinę pažiūrų ir įsitikinimų laisvę, nekvėstionuodami LR Seimo ir Prezidentės motyvų priimant ar vertinant Lietuvos Respublikos įstatymus ir teisės aktus, pareiškiamo, kad žiniasklaidos atstovų, politikų ir netgi Seimo narių teiginiai, kad religinių bendruomenių atstovai neturi teisės reikšti nuomonę ir daryti įtaką valstybėje priimamiems sprendimams, yra klaidinantys ir teisiškai nepagrįsti.

Visų pirma tai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintoms nuostatomis (*išryškinta cituojant*): <žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma [...] **skleisti informaciją bei idėjas**> (25 str.); <minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma [...]. Žmogaus laisvė [...] **skleisti [...] tikėjimą negali būti apribota** kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai būtina garantuoti visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ir dorovę, taip pat kitas asmens pagrindines teises ir laisves> (26 str.).

LR Konstitucijoje taip pat nurodoma, kad <įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, **nevaržyti kitų žmonių teisių** ir laisvių> (28 str.), kad <įstatymui, teismui ir kitoms **valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs**. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, **tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu**> (29 str.).

Šias pamatines žmogaus teises garantuoja ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (9 str.), kurios 14 str. **draudžia** bet kokią **asmens diskriminaciją dėl religinių ir kitokių įsitikinimų**. Visiems asmenims vienodas politines ir pilietines teises garantuoja ir Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas, kurio 2 str. skelbia, kad <kiekviena **valstybė** [...] **įsipareigoja** [...] **visiems** esantiems jos teritorijoje bei priklausantiems jos jurisdikcijai **asmenims užtikrinti teises** [...] **be jokių skirtumų, tokių kaip rasė, [...] religija, politiniai arba kiti**

**įsitikinimai**, tautinė ar socialinė kilmė, turtinė padėtis, gimimas **ar koks nors kitas požymis**>.

Religinių bendruomenių ir Lietuvos valstybės teisinius santykius nustato Lietuvos Respublikos Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymas (toliau – Įstatymas). Jame nurodoma, kad <kiekvienas žmogus Lietuvos Respublikoje turi teisę laisvai pasirinkti bet kurią religiją [...], praktikuoti tikėjimą ir mokyti jo> (2 str.). Tokiu būdu valstybė sudaro galimybę kiekvienam piliečiui realizuoti teisę skelbti savo pažiūras ir idėjas. Įstatymo 3 str. nustato, kad <visi asmenys, nepaisant jų išpažįstamos religijos, religinių įsitikinimų ar santykio su religija, įstatymui yra lygūs. Tiesiogiai ar netiesiogiai riboti jų teises ir laisves ar taikyti privilegijas draudžiama>.

Kalbant apie religinių bendruomenių teisę dalyvauti įstatymų leidyboje pasitaiko teiginių, kad Bažnyčia yra atskirta nuo valstybės ir dėl to religinės bendruomenės neva neturinčios teisės reikšti savo nuomonės dėl svarstomų įstatymo projektų. Tačiau Įstatymo 9 str. įtvirtinta nuostata, jog <tikyba gali būti dėstoma maldos namuose, valstybinėse ir nevalstybinėse mokymo ir auklėjimo įstaigose, taip pat kitose patalpose bei vietose>, paneigia šį teiginį. Pabrėžiame, kad Įstatyme yra apibrėžiamas ne religinių bendruomenių atskyrimas nuo valstybės, o jų veiklos bei funkcijų atskirumas ir savarankiškumas: <religinės bendruomenės ir bendrijos nevykdo valstybės funkcijų, o valstybė nevykdo religinių bendruomenių ir bendrijų funkcijų> (7 str.).

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos religines bendruomenes sudaro piliečiai, turintys Lietuvos piliečių teises ir pareigas. Per savo narius veikiančioms valstybės pripažintoms religinėms bendruomenėms, kaip ir visiems LR piliečiams, LR Konstitucija ir įstatymai garantuoja galimybę realizuoti savo narių laisvę ir konstitucinę teisę skelbti idėjas, pažiūras, teikti siūlymus įstatymų leidėjui ir reikalauti, kad į jų nuomonę būtų atsižvelgiama.

Pabrėžiame, kad bet kokios pastangos apriboti valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų atstovų teises ir laisves turi būti vertinamos kaip mėginimas diskriminuoti dėl religinių įsitikinimų, o tai griežtai draudžia LR Konstitucija, nacionalinė teisė ir tarptautiniai teisės aktai.

#### Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	<i>Vytautas Budnikas</i>
<i>Piliečių gynimo paramos fondas</i>	<i>Stasys Kaušinis</i>
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	<i>Stasys Stunguryš</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	<i>Romualdas Povilaitis</i>
<i>Nepartinis demokratinis judėjimas</i>	<i>Krescencijus Stoškus</i>

#### Pareiškimui pritaria:

<i>Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija</i>	<i>Tomas Šalkauskas</i>
<i>Lietuvos tėvų forumas</i>	<i>Audrius Murauskas</i>

<i>Saulius Arlauskas</i>	<i>-teisės filosofijos profesorius, mokslų daktaras;</i>
<i>Vidmantė Jasukaitytė</i>	<i>-rašytoja, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė, Lietuvos moterų sąjungos įkūrėja;</i>
<i>Vladas Kančauskas</i>	<i>-dailininkas, skulptorius;</i>
<i>Stasys Karazija</i>	<i>-profesorius, biomedicinos mokslų daktaras, LMA narys;</i>
<i>Marius Kundrotas</i>	<i>-politologas, publicistas;</i>
<i>Jūratė Markevičienė</i>	<i>- kultūros antropologė, paveldosaugos specialistė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė - ICOMOS narė;</i>
<i>Birutė Obelenienė -</i>	<i>profesorė, Vytauto Didžiojo universiteto Santuokos ir šeimos studijų centro vyriausioji mokslo darbuotoja;</i>
<i>Bronius Puzinavičius</i>	<i>-Lietuvos karo akademijos docentas;</i>
<i>Liudvikas Narcizas Rasimas</i>	<i>-teisėninkas, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, vienas iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos kūrėjų</i>



Jau kuris laikas Kauno technologijos universitete (KTU) tarp universiteto administracijos ir akademinės bendruomenės tvyro įtampa. Pernai KTU administracija patvirtinto „Komunikacijos krizės metu Kauno technologijos universitete tvarkos aprašą“, kuris nustatė itin griežtas elgesio taisykles akademinės bendruomenės nariams. Kilus jų nepasitenkinimui, KTU administracija patvirtino naują aprašą. Bet pastarasis mažai skyriasi nuo pirmojo, ir sukėlė dar didesnį KTU bendruomenės pasipiktinimą.

Kilo ginčas ir dėl KTU tarybos rinkimų. Į pagalbą buvo pakviestas Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius. Dėl neteisėtų KTU administracijos veiksmų bendruomenės narių skundai persikėlė į Seimą, prokuratūrą ir teismus...

## DĖL GALIMŲ ŽMOGAUS TEISIŲ PAŽEIDIMŲ KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETE

**Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas (LAMPSS)**

**Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijai**

2016 03 08 Nr. 16-08

Leiskite LAMPSS vardu nuoširdžiai padėkoti Jums ir Jūsų atstovaujamai institucijai už bendradarbiavimą ir nesavanaudišką pasišventimą žmogaus teisėms. Dėkojame ir už Jūsų oficialų atsiliepimą apie krizių valdymo Aprašą (KTU).

Tuo metu, kai Jūs vykdėte minėto Aprašo teisinį vertinimą, diskusija dėl minėto dokumento teisėtumo vyko ir KTU viduje. Ją inicijavo prof. G. Merkys. Reikia pripažinti, kad KTU administracija iš klausė kritines pastabas, bet visuomenėje tokį aprašą norėjo išsaugoti. Tada atsirado kompromisinis pasiūlymas suteikti kritikuojamam dokumentui rekomenduojamo „elgesio kodekso“ statusą, t.y., kad Aprašas būtų tik rekomendacinio, bet ne privalomo pobūdžio.

Deja, KTU administracija nuėjo kitu keliu. Buvo pa-

rengta ir rektoriaus įsakymu patvirtinta nauja Aprašo versija. Esmė ta, kad buvo sušvelninta minėto teisės akto retorika, pats dokumentas prasideda straipsniais, kuriuose patikinama, kad diegiama tvarka, esą, nepažeidžia jokių teisių, kad visuomenėje siekiama kilnių tikslų. Visa ši graži retorika yra labai deklaratyvi, o dokumente visgi išlieka privalomi įpareigojimai darbuotojo elgesiui ir šie įpareigojimai akivaizdžiai pažeidžia žmogaus ir akademinės bendruomenės teises. Naujo dokumento kokybė tam tikra prasme netgi suprastėjo, kadangi jame atsiranda vienas kitam prieštaraujantys punktai, nors bet kuris teisės aktas (kaip visuma) privalo būti logikos ir prasmės požiūriu neprieštaringas. Svarbiausia, kad minėtas atnaujintas teisės aktas (įsakymas) ir toliau pažeidžia žmogaus teises.

Būtume labai dėkingi, jei atliktumėte KTU rektoriaus įsakymo 2016-01-26 Nr A-26 ekspertinį vertinimą žmogaus teisių aspektu ir savo išvadą viešai paskelbtumėte.

### Pridedama:

1. 2016 01 26 A-26 KTU Rektoriaus įsakymas „Dėl Komunikacijos krizės metu Kauno technologijos universitete tvarkos aprašo patvirtinimo“.
2. KTU rektoriaus 2016 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. A-26 patvirtintas komunikacijos valdymo krizės metu Kauno technologijos universitete tvarkos aprašas.

Pagarbiai

*Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (LAMPSS) pirmininkė*

*Asta Marytė Lapinskienė*

**Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui**

**Kauno technologijos universitetui**

*Kopijos:*

**Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei**

**Loretai Graužinienei**

**Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms**

**Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui**

**Algirdui Butkevičiui**

**Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai**

**LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ  
KOORDINAVIMO CENTRO  
(LŽTKC)  
PAPILDOMOS IŠVADOS**

2016 m. balandžio 15 d.

2015 metais į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrą (LŽTKC) kreipėsi Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas (LAMPSS), prašyda-



mas pateikti išvadas dėl Kauno technologijos universiteto (KTU) 2015 m. spalio 1 d. rektoriaus patvirtinto „Komunikacijos krizės metu Kauno technologijos universitete tvarkos aprašo“ (toliau – Aprašas) žmogaus teisių ir laisvių aspektu.

2016 m. sausio 26 d. LŽTKC jas pateikė, pažymėdamas, kad KTU rektoriaus įsakymu patvirtinto Aprašo ir jo priedų nuostatos suvaržo KTU darbuotojų ir akademinės bendruomenės narių teises bei laisves (žodžio, minties, įsitikinimų, informacijos) ir prieštarauja kai kurioms KTU Statuto nuostatom.

2016 m. kovo 8 d. LAMPSS raštu Nr. 16-08 pakartotinai kreipėsi į Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociaciją (LŽTKC narę), prašydamas atlikti ekspertinį vertinimą naujo Aprašo, patvirtinto KTU 2016 m. sausio 26 d. rektoriaus įsakymu 2016-01-26 Nr. A-26.

Prašyme LAMPSS nurodo, kad kol vyko 2015 10 01 patvirtinto Aprašo ekspertinis vertinimas, KTU administracija parengė ir rektoriaus įsakymu patvirtino naują Aprašą. Jame teigiama, kad diegiama tvarka, nepažeidžia jokių teisių, kad Aprašu siekiama kilnių tikslų. Tačiau LAMPSS nuomone, Apraše yra vienas kitam prieštaraujantių teiginių, kai kurie jų pažeidžia žmogaus teises.

Išnagrinėjęs LAMPSS pateiktą KTU administracijos 2016-01-26 įsakymu Nr. A-26 patvirtintą naująjį Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašą, Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras konstatuoja:

1. Aprašo I skyriuje nurodoma, kad Aprašas skirtas <tik komunikacijos suvaldymui esančios ar gresiančios krizės metu, jame neapimama visų piliečių teisė laisvai reikšti savo nuomonę įvairiais gyvenimo klausimais> (2 str.). Taip pat nurodoma, jog <Aprašas taikomas tik kilusių ar gresiančių krizinių situacijų faktiniams duomenims ir informacijai, kuri teikiama Universiteto vardu>(4 str.), <Aprašas neriboja Universiteto bendruomenės narių saviraiškos laisvės ir teisės reikšti savo nuomonę> (5 str.).
2. Apraše krize yra laikomi <Universiteto atstovų veiksmai, galintys sukelti Universiteto bendruomenės narių ar trečiųjų asmenų nepasitenkinimą ir pakenkti Universiteto įvaizdžiui> (10.3 str.) Tame pačiame Aprašo straipsnyje nurodomi veiksniai, kurie gali sukelti, pvz., trečiųjų asmenų nepasitenkinimą: tai neteisėtas kompromituojančios informacijos, susijusios su Universiteto veikla atskleidimas, finansinis skandalas, viešas konfliktas, įstatymus ar bendras etikos normas pažeidžiantis elgesys ir pan.
3. Aprašo 10.5 str. nurodoma, kad krize gali būti laikomas < bet koks įvykis ar veiksmas, galintis turėti neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui, į kurį įtraukiami žiniasklaidos, valdžios ar teisėsaugos institucijų atstovai...>. Taip pat <konkurentų, trečiųjų asmenų veiksmai ar bet kuris kitas įvykis, kuris nutiko ir

nėra paviešintas arba staiga tapo viešas ir gali turėti neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui viešojoje erdvėje(10.6 str.)

LŽTKC atkreipia dėmesį, kad pagal Aprašo 14 straipsnį, krizės arba krizinės situacijos pirminis vertintojas yra Rinkodaros ir komunikacijos direktorius, <kuris sprendžia, ar veiksmai koordinuojami Viešosios komunikacijos skyriaus lygmeniu, ar kviečiama Komunikacijos valdymo krizės metu grupė>. Pastarąją taip pat sudaro išskirtinai KTU administracija:<Universiteto rektorius, vykdomasis direktorius, rinkodaros ir komunikacijos direktorius (grupės vadovas), RsV atstovas, Teisės skyriaus vadovas, žmogiškųjų išteklių direktorius (15 str.).

Tokiu būdu nustatyti krizinę situaciją ar nuspręsti, kokie Universiteto bendruomenės atstovų veiksmai gali sukelti trečiųjų asmenų nepasitenkinimą ir pakenkti arba koks įvykis ar veiksmas gali turėti neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui, gali tik KTU administracija, o tai nesiderina su KTU Statuto 21 str. nuostata, kurioje nurodoma, jog suteikiama <teisė dėstytojams, mokslo darbuotojams ir studentams dalyvauti Universiteto savivaldoje šiame statute nustatyta tvarka (4 p.).

Kita vertus, nors Aprašo I skyriuje deklaruojama, kad Aprašas neapima visų piliečių teisės laisvai reikšti savo nuomonę įvairiais gyvenimo klausimais, jame yra įtvirtina absoliuti KTU administracijos teisė spręsti, kas yra klaidinanti arba neteisėta kompromituojanti informacija, etikos normas pažeidžiantis elgesys, galintis pakenkti KTU įvaizdžiui. Dėl to daugelis Aprašo teiginių prieštarauja vieni kitiems.

Pažymėtina, kad Apraše krizinės situacijos veiksmų sąrašas nėra baigtinis, jis užbaigiamas trumpiniu „pan.“ (panašiai). Akivaizdu, jog aiškiai neapibrėžtos sąvokos ir nebaigtinis krizinių situacijų sąrašas leidžia laisvai interpretuoti bet kokią KTU bendruomenės atstovų kritiką KTU administracijos atžvilgiu, pastarajai leidžiant tapatinti ją su grėsme Universiteto įvaizdžiui. Tokiu būdu minėtos Aprašo nuostatos KTU administracijai suteikia neribotas teises ir įgalina ją imtis įvairiausių priemonių KTU bendruomenės narių teisėms suvaržyti.

Diskutuotina žmogaus teisių požiūriu išlieka Aprašo 11 str. nuostata, įpareigojanti kiekvieną Universiteto bendruomenės narį, bet kokiomis priemonėmis gavusį informacijos iš kitų Universiteto bendruomenės narių, taip pat trečiųjų asmenų, žinančių arba numanančių apie krizinę situaciją, imtis veiksmų, numatytų Aprašo IV skyriuje, o būtent: <visa informacija raštu turi būti suderinta su Viešosios komunikacijos skyriumi ir privalo būti raštu <...> patvirtinta Viešosios komunikacijos skyriaus vadovo> (27 str.). Analogiškai įpareigojanti yra Aprašo 28 straipsnyje, draudžiantys <komentuoti su krize susijusius klausimus ir teikti informaciją žodžiu/atsakinėti į el.

laiškus įvairioms tikslinėms auditorijoms bei žiniasklaidai>, nes tai gali daryti tik Universiteto RsV atstovas. <Visais atvejais visa teikiama informacija privalo būti patvirtinta Viešosios komunikacijos skyriaus vadovo arba Rinkodaros ir komunikacijos direktoriaus>.

Abejotina žmogaus teisių požiūriu Aprašo 30 str. nuostata: <Kiekvienas Universiteto bendruomenės narys, sulaukęs tiesioginio klausimo, galimai susijusio su krize, jos faktiniais duomenimis, bet kokiomis priemonėmis ir kanalais iš žiniasklaidos atstovų ar kitų institucijų atstovų arba bet kurių kitų trečiųjų asmenų, privalo atsakyti komentuoti paaiškindamas, kad, remiantis Universiteto nustatyta tvarka, komunikacijai Universiteto vardu yra paskirtas Universiteto RsV atstovas>.

Nors 30 Aprašo straipsnyje nurodoma, jog pastaroji nuostata <negalioja asmens teisei reikšti savo nuomonę ir įsitikinimus, taip pat prievolei teikti atsakymus ar atlikti kitus veiksmus, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos įstatymuose>, akivaizdu, kad bet kurio KTU bendruomenės nario nuomonė, prieštaraujanti KTU administracijos įsitikinimams, negali būti paviešinta žiniasklaidoje be KTU administracijos sutikimo. O tai nesuderinama su asmens žodžio ir įsitikinimų laisve.

Galiausiai diskredituojanti akademinės bendruomenės nario elgesį yra Aprašo 32 str. nuostata, įpareigojanti, pvz., dėstytoją, profesorių ar kitą akademinės bendruomenės narį <sulaukus bet kokio klausimo, susijusio su esama ar galima krize (trečiųjų asmenų veiksmais, klaidinančia arba kompromituojančia informacija ir pan.)> rinkti informaciją apie besikreipiantį asmenį (sužinoti jo vardą, pavardę, atstovaujamą įstaigą, kontaktinę informaciją, kreipimosi pobūdį) ir perduoti ją KTU administracijai (Universiteto RsV atstovui).

LŽTKC pažymi, kad nepaisant teisėtų KTU administracijos interesų ir lūkesčių, Aprašas negali panaikinti kiekvienam piliečiui ir KTU bendruomenės nariui, Lietuvos Respublikos Konstitucijos garantuojamos žodžio ir įsitikinimų laisvės, kuri <negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai> (LR Konstitucijos 25 str.). Ši pamatinė nuostata įtvirtinta ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnyje. Taigi KTU administracijai, skirtingai nei teisėtvarkos institucijoms, įstatymas nesuteikia teisės spręsti, kada atsiranda būtinybė riboti KTU bendruomenės nario konstitucinę žodžio ir įsitikinimų laisvę.

**IŠVADA: Įvertinęs KTU administracijos patvirtintą naująjį Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašą, Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras konstatuoja:**

1. KTU administracijos 2016-01-26 įsakymu Nr. A-26 patvirtintas naujasis Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašas pažeidžia ir suvaržo KTU darbuotojų ir akademinės bendruomenės narių pilietines teises bei laisves (žodžio, minties, įsitikinimų, informacijos laisvę) ir prieštarauja KTU Statuto 12 str. nuostatoms: Universitetas, įgyvendindamas savo veiklos tikslus, vadovaujasi demokratinės savivaldos (1 p.), atvirumo ir atskaitingumo visuomenei principais (14 p.); Statuto 20 str. nuostatai: <Universiteto akademinės bendruomenės nariams laidojama akademinė laisvė, apimanti: minties, žodžio, pasaulėžiūros ir tikėjimo laisvę (1p.) bei Statuto 21 str. nuostatai, apibrėžiančiai teisę: dėstytojams, mokslo darbuotojams ir studentams dalyvauti Universiteto savivaldoje Statute nustatyta tvarka (4p.).
2. LŽTKC įsitikinimu, itin griežta administracijos nuostata atžvilgiu bendruomenės nario, viešai pareiškusio savo nuomonę žiniasklaidoje dėl bet kokio įvykio arba trečiųjų asmenų veiksmų, galinčių turėti neigiamos įtakos organizacijos įvaizdžiui, su tam tikromis išimtimis gali būti pateisinama banko įstaigoje ar kitose komercinėse struktūrose. Tačiau Apraše numatyti asmens žodžio laisvės apribojimai negali būti taikomi akademinės bendruomenės nariams, nes tai prieštarauja Lietuvos Respublikos aukštųjų mokyklų misijai - kritiškai, inovatyviai mąstyti, ugdyti kūrybingą, išsilavinusią, orią, pilietišką, savarankišką asmenybę. Prieštarauja ir aukštųjų mokyklų savivaldos principams, kurie įgalina akademinės bendruomenės atstovus aktyviai dalyvauti aukštosios mokyklos valdyme, įtvirtina valdymo skaidrumą, atskaitomybę, teisėtumą, nešališkumą, neleidžia aukštosioms mokykloms tapti uždaromis bendruomenėmis, kuriose susidarytų sąlygos interesų grupių kovai dėl įtakos ir valdžios. Galiausiai paminėtos Aprašo nuostatos prieštarauja KTU Statutui, dėl to Aprašas yra keistinas ir taisytinas.

#### **Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:**

*Vytautas Budnikas*

*Lietuvos žmogaus teisių asociacija*

*Stasys Kaušinis*

*Piliečių gynybos paramos fondas*

*Romualdas Povilaitis*

*Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija*

*Stasys Stunguryš*

*Lietuvos Helsinkio grupė*

*Krescencijus Stoškus*

*Nepartinis demokratinis judėjimas*

## DĖL GAUTO RAŠTO

KAUNO TECHNOLOGIJOS  
UNIVERSITETASLietuvos žmogaus teisių koordinavimo  
centrai

2016-04-29 Nr. DV10-409

Į 2016-04-15 raštą

Informuojame, kad gavome 2016 m. balandžio 15 d. Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro (LŽTKC) papildomas išvadas „Dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų Kauno technologijos universitete“.

Rinkodaros ir komunikacijos direktorė  
Ornela Ramašauskaitė

*Ingrida Stanevičienė,*  
tel. (8 37) 30 00 77,  
el. p. *ingrida.staneviciene@ktu.lt*

DĖL KAUNO TECHNOLOGIJOS  
UNIVERSITETO TARYBOS  
SUDARYMOLIETUVOS RESPUBLIKOS  
AKADEMINĖS ETIKOS IR  
PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS

## S P R E N D I M A S

2016 m. gegužės 5 d.  
Nr. SP-11 Vilnius

(Sutrumpinta)

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau - Kontrolierius), atlikęs Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto 2016-04-13 posėdyje priimto nutarimo „prašyti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierių ištirti Kauno technologijos universiteto tarybos išrinkimo ir patvirtinimo aplinkybes“ pagrindu 2016 m. balandžio 13 d. pradėtą Kontrolieriaus tyrimą dėl Kauno technologijos universiteto tarybos sudarymo teisėtumo ir atsižvelgdamas į Kauno technologijos universiteto (toliau - KTU), Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (toliau - LAMPSS) pateiktą medžiagą, Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir pro-

cedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau - Tarnyba) 2015-10-05-2016-01-15 atliekamos analizės dėl valstybinių aukštųjų mokyklų tarybų sudarymo metu iš KTU gautus duomenis,

## n u s t a t ė:

2016 m. vasario 3 d. raštu Nr. S-66 „Dėl Tarybų sudarymo analizės rezultatų“ Kontrolierius KTU pateikė minėtos analizės pagrindu padarytas šias išvadas:

„1) **Raimondas Kuodis buvo patvirtintas** „jau iš skirtų dėstytojų ar mokslo darbuotojų“, **nors** Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Raimondas Kuodis **buvo skirtas nariu, nepriklausančiu universiteto personalui ir studentams;**

2) **Sigitas Stanys buvo patvirtintas** „jau iš skirtų dėstytojų ar mokslo darbuotojų“, **nors**, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme, **Sigitas Stanys buvo skirtas administracijos ir kitų darbuotojų;**

3) **Taryba** nuo paskelbimo pradžios **buvo tokia sudėtimi - 5 nariai, nepriklausantys universiteto personalui ir studentams**, 4 nariai, priklausantys universiteto akademinėi bendruomenei.“

Be to, minėtu raštu Kontrolierius paprašė dėl priimtų sprendimų sudarant Tarybą ir jų įvykdymo terminų informuoti Tarnybą.

KTU 2016-03-01 raštu „Dėl Tarybų sudarymo analizės rezultatų“ atsakė, kad „<...> Priimdamas 2012 m. birželio 20 d. nutarimą, Senatas vertino Tarybos narių R. Kuodžio ir S. Stanio atitiktį reikalavimui būti Universiteto dėstytojais ar mokslo darbuotojais ir nusprendė, kad jie šį reikalavimą tenkina.“

2016 m. kovo 8 d. raštu „Dėl Tarybų sudarymo analizės rezultatų paaiškinimo“ Tarnyba kreipėsi į KTU paaiškindama, kad:

„<...> **Raimondas Kuodis buvo patvirtintas „jau iš skirtų dėstytojų ar mokslo darbuotojų“** (pagal 2012 m. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo <...> pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-1987] 24 str. 4 d.), **nors** Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu **Raimondas Kuodis buvo skirtas nariu, nepriklausančiu universiteto personalui ir studentams. Vadinasi, šis asmuo buvo patvirtintas kaip iš ne aukštajai mokyklai priklausančių narių. Todėl šis asmuo galėjo būti ne patvirtintas, o išrinktas pagal MSĮPPI 20 straipsnio 3 dalį. Raimondas Kuodis galėjo būti patvirtintas tik tuo atveju, jeigu Lietuvos Respublikos mokslo ir švietimo ministro įsakyme šis asmuo būtų nurodytas kaip skirtas iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų.**

Taip pat **Sigitas Stanys buvo patvirtintas „jau iš skirtų dėstytojų ar mokslo darbuotojų“**, **nors** Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme **Sigitas Stanys buvo skirtas administracijos ir kitų darbuotojų. Vadinasi, šis asmuo buvo pasiūlytas ne iš akademinės bendruomenės narių, kadangi pagal Lie-**



tuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnio 1 dalį akademinės bendruomenės nariai yra mokslo ir studijų institucijų studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesoriai emeritai.

### Iš neteisės negali atsirasti teisė

**Administracijos pareigas einantys darbuotojai neįtraukiami į akademinės bendruomenės sąvoką.** Todėl remiantis 2012 m. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo <...> pakeitimo ir papildymo įstatymo <...> 24 str. 4 d. **Sigitas Stanys negalėjo būti patvirtintas kaip dėstytojas ar mokslo darbuotojas. Sigitas Stanys galėjo būti renkamas pagal minėto įstatymo 20 straipsnio 3 dalį ir atstovauti akademinėi bendruomenei pagal užimamas pareigas, priklausančias akademinėi bendruomenei, tačiau tokia valia nebuvo išreikšta. Vadinasi, vietoje Sigito Stanio turi būti išrinktas naujas tarybos narys, priklausantis akademinėi bendruomenei, t. y. dėstytojams ar mokslo darbuotojams, arba gali būti renkamas ir tas pats narys, tačiau turi būti įvykdytos rinkimo procedūros.**“ (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija -mūsų).

KTU 2016 m. balandžio 7 d. rašte <...> „Dėl Tarybų sudarymo analizės rezultatų“ teigiama, kad „<...> **Tvirtindamas R. Kuodžio ir S. Stanio kandidatūras Senato vertino, ar jie priklauso Universiteto dėstytojams ir mokslo darbuotojams ir sprendė, kad jie atitinka įstatymo keliamus reikalavimus ir yra priskirtini Universiteto dėstytojams ir mokslo darbuotojams.**“

**Kontrolierius** 2016-04-14 raštu <...> „Dėl tyrimo pradėjimo ir informacijos pateikimo“ **kreipėsi į KTU prašydamas:**

„<...> 1) pateikti dokumentus, patvirtinančius minėtų konsultacijų teikimą, ir konsultacijų turinį;

2) **paaiškinti ir pagrįsti Tarybos narių R. Kuodžio ir S. Stanio atitikimą reikalavimui būti Universiteto dėstytojais ar mokslo darbuotojais ir jo (reikalavimo) tenkinimą;**

3) paaiškinti ir pagrįsti minėtais Nutarimais <...> nustatytų Tarybos kadencijos pabaigos datų skirtumą <...>“

KTU 2016-04-20 rašte <...> „Dėl informacijos pateikimo“ paaiškino ir pateikė paaiškinimus pagrindžiančius dokumentus, išskyrus Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje KTU atstovo minėtą Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2012 m. išaiškinimą. „2012 metų rudenį po to, kai vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo <...> papildymo įstatymo Nr. XI-1987 (toliau - Įstatymo pakeitimas) 24 straipsnio 4 dalimi buvo sudaryta Universiteto Taryba, raštu kreipėmės į LR švietimo ir mokslo ministeriją prašydami pateikti rekomendacinę nuomonę dėl patvirtintų Tarybos narių kadencijos trukmės. 2012 m. lapkričio 6 d. iš LR Švietimo ir mokslo ministerijos gavome raštą <...> „Dėl

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo taikymo“, kuriame buvo pasisakyta: „Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, manytume, kad aukštosios mokyklos tarybos nario kadencija turėtų būti skaičiuojama nuo tos dienos, kai sudaryta naujos sudėties aukštosios mokyklos taryba)“. Be to, 2016 m. kovo 14 d. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento rašte „Dėl aukštųjų mokyklų kadencijos laikotarpio“ buvo išsakyta teisinė nuomonė: „(...) vadovaujantis protingumo ir teisinio logiškumo principais, **bet kurios sudarytos institucijos kadencijos terminas turėtų būti skaičiuojamas nuo paskutinio teisinio veiksmo (akto), kuriuo užbaigiama institucijos formavimo (sudarymo) procedūra.** Mūsų nuomone, tokiu veiksmu (aktu), vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, reikėtų laikyti senato (akademinės tarybos) pirmininko atliekamą viešą paskelbimą apie galutinę sudarytos tarybos sudėtį. Atitinkamai nuo šio viešo paskelbimo ir turėtų būti skaičiuojamas naujai paskirtos aukštosios mokyklos tarybos 5 metų kadencijos laikotarpis.“ Po to, kai 2012 m. spalio 1 d. buvo paskelbta naujai sudarytos KTU Tarybos sudėtis, KTU 2012 m. lapkričio 28 d. raštu apie tai informavo Švietimo ir mokslo ministeriją ir jokių pastabų ar klausimų dėl Tarybos sudėties iš institucijos, įgyvendinančios steigėjo teises ir pareigas, nebuvo gauta.

<...> **R. Kuodžio ir S. Stanio atitiktį reikalavimui būti Universiteto dėstytojais ar mokslo darbuotojais <...> vertino Universiteto Senatas** 2012 m. birželio 20 d., patvirtindamas KTU Tarybos narių sąrašą. Papildomai pažymime, kad S. Stanys <...> užėmė įvairias akademinės pareigas <...> R. Kuodis <...> patvirtinimo Tarybos nariu metu jis ėjo docento pareigas <...>.

2012 m. birželio 20 d. KTU Senatas patvirtino 9 KTU Tarybos narius pagal Pakeitimo įstatymo 24 straipsnio taisyklės. Po to, 2012 m. rugsėjo 24 d. buvo patvirtinti Universiteto studentų nustatyta tvarka kiti 2 Tarybos nariai. Senato pirmininkas 2012 m. spalio 1 d. paskelbė nutarimą dėl naujai patvirtintos KTU Tarybos sudėties paskelbimo. Šiame nutarime nurodyta KTU kadencijos pabaiga - 2017 m. rugsėjo 24 d., tačiau **atsižvelgiant į tai, kad Universiteto taryba laikoma sudaryta ir jos kadencija turėjo prasidėti nuo to momento, kai Senato pirmininkas paskelbė jos sudėtį, tokia data nepagrįstai 6 dienomis sutrumpino KTU Tarybos kadenciją.** Dėl šios priežasties **Senatas, papildomai vertindamas KTU Tarybos teisėtumą, sudėtį ir kadencijos trukmę, 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimu nurodė, kad KTU Tarybos kadencija trunka iki 2017 m. rugsėjo 30 d. - t. y. 5 metai nuo to momento, kai 2012 m. spalio 1 d. Senato pirmininkas paskelbė visos 11 narių turinčios, KTU Tarybos sudėtį. Tokį Tarybos įgaliojimų termino skaičiavimo pagrįstumą ir teisėtumą patvirtina ir 2016 m. kovo 14 d. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento rašte Nr. V-2016-1691 „Dėl aukštųjų mokyklų kadencijos laikotarpio“ <...> išdėstyta teisinė argumentacija.“**

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro

2011 m. kovo 18 d. įsakymu „Dėl Kauno technologijos universiteto tarybos“ (toliau - 2011-03-18 Įsakymas) švietimo ir mokslo ministras paskelbė „<...> šios sudėties Kauno technologijos universiteto tarybą:

2.1. skirtas Kauno technologijos universiteto studentų atstovybės - **Martynas Ubartas**, studentas;

2.2. skirti Kauno technologijos universiteto dėstytojų ir mokslo darbuotojų:

2.2.1. **Ramutis Petras Bansevičius** - Mechatronikos mokslo, studijų ir informacijos centro direktorius;

2.2.2. **Giedrius Antanas Kuprevičius** - Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas;

2.2.3. **Algirdas Šačkus** - Sintetinės chemijos instituto direktorius.

2.3. skirtas Kauno technologijos universiteto administracijos ir kitų darbuotojų - **Sigitas Stanys**, Infrastruktūros prorektorius;

2.4. skirtas švietimo ir mokslo ministro kartu su Kauno technologijos universiteto senatu - **Arūnas Laurinaitis**, UAB koncerno „Achemos grupė“ viceprezidentas;

2.5. skirti švietimo ir mokslo ministro:

2.5.1. **Regimantas Buožius** - uždarnosios akcinės bendrovės „ACME kompiuterių komponentai“ direktorius;

2.5.2. **Gintautas Galvanauskas** - Danske Bank A/S Lietuvos filialo generalinis direktorius;

2.5.3. **Mindaugas Glodas** - UAB „Microsoft Lietuva“ generalinis direktorius Baltijos šalims;

2.5.4. **Arvydas Janulaitis**;

2.5.5. **Raimondas Kuodis** - Lietuvos banko Ekonomikos departamento direktorius. <...>

Senatas, vadovaudamasis 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalimi, nutarė patvirtinti „<...> narius, skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų, dirbančių Kauno technologijos universitete:

prof. **Ramutį Petrą Bansevičių**, Mechatronikos mokslo, studijų ir informacijos centro profesorių;

prof. **Rimantą Gatautį**, Ekonomikos ir vadybos fakulteto Elektroninio verslo tyrimų centro direktorių;

prof. **Algirdą Šačką**, Sintetinės chemijos instituto direktorių; prof. **Sigitą Stanį**, tarptautinių ryšių ir plėtros prorektorius;

dr. **Raimondą Kuodį**, Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotoją, Kauno technologijos universiteto lektorių.“

Iš 2011-03-18 Įsakymo turinio matyti, kad dėstytojais ir mokslo darbuotojais į 2011 m. Tarybos narius skyrė **Ramutį Petrą Bansevičių** (Mechatronikos mokslo, studijų ir informacijos centro direktorius), **Giedrių Antaną Kuprevičių** (Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas) ir **Algirdą Šačką** (Sintetinės chemijos instituto direktorius), Kauno technologijos universiteto administracija ir kiti darbuotojai - **Sigitą Stanį** (Infrastruktūros prorektorius), **Raimondą Kuodį** (Lietuvos banko Ekonomikos departamento direktorius) skyrė Švietimo ir mokslo ministras. Tačiau iš 2012-06-20 Senato nutarimo Nr. V3-S-47 „Dėl Kauno technologijos universiteto tarybos narių

sąrašo patvirtinimo“ matyti, kad Tarybos nariai **Sigitas Stanys ir Raimondas Kuodis** buvo patvirtinti kaip nariai, skirti „iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų“.

Atkreiptinas dėmesys į KTU 2012-06-20 Senato posėdžio protokolo Nr. V1-S-8 (toliau - Protokolas) vieną iš svarstyto klausimą dėl KTU Tarybos sudėties. Pranešėjas rektorius prof. **Petras Baršauskas teigė**, kad „<...> **Šiandien kalbame apie pereinamąjį laikotarpį, t. y. likusius keturis šios Tarybos kadencijos metus.** <...> Rektorius pabrėžė, kad galimi du variantai: vienas labai radikalus - rinkti Tarybą iš naujo, nelaukiant tų keturių metų, arba pasinaudoti kitu variantu - Tarybą pertvirtinti Senate. <...> Diskusija kyla dėl dviejų tarybos narių: **Sigito Stanio ir Raimondo Kuodžio.** **Sigitas Stanys** yra dėstytojas, tačiau jis buvo skirtas iš administracijos ir kitų darbuotojų. Tokia pati istorija su **Raimondu Kuodžiu**, kuris visada buvo dėstytojas valandininkas, dalyvaudavo gynimuose ir paskaitose, 0,25 etato dirbo dėstytoju. Visus kitus išorinius Tarybos narius Senatas turi įvertinti, ar jie tinka tęsti kadenciją ar ne. Jeigu Senatui tinka šis variantas, tada reikėtų balsuoti, patvirtinti Tarybos narius ir dirbti toliau. <...> **Doc. [G. D.] pasiūlė balsuoti už atskirus asmenis [Tarybos narius], nes pvz. pats Raimondas Kuodys nebuvo iškeltas Universiteto darbuotojų, buvo deleguotas Lietuvos pramoninkų konfederacijos.**

Prof. **Petras Baršauskas** pastebėjo, kad tokia pati situacija buvo ir su **Sigitu Staniu**, kurį iškėlė ne dėstytojai ir mokslo darbuotojai, o administracija. Senatui balsavus „prieš“ prieš vieną ar kitą kandidatą, situacija nebūtų labai maloni ir graži.

<...> Teisininkas [T. B.] pakomentavo, kad įstatymas, numatantis Tarybos perrinkimo patvirtinimo procedūrą nenurodo, koks balsavimas turi būti <...>“ (pabraukta - mūsų) (laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija - mūsų).

Iš minėto Protokolo turinio matyti, kad:

1) buvo apsispręsta „**Tarybą pertvirtinti Senate**“, nors 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalyje nustatyta tik tam tikrų Tarybos narių patvirtinimo galimybė; **trūkstanti Tarybos nariai turėjo būti renkami ir skiriami vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi**;

2) buvo laikomasi pozicijos, kad Taryba yra pertvirtinama, nes, anot teisininko T. B., 2012 m. MSĮPPI numatė „Tarybos perrinkimo patvirtinimo procedūrą“. Tačiau iš teisinio reguliavimo matyti, kad 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalis reglamentavo ne Tarybos pertvirtinimo, bet naujos Tarybos sudarymo procedūrą, vienus Tarybos narius patvirtinant, kitus - renkant ir skiriant pagal bendrąją Tarybos sudarymo procedūrą, nustatytą Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje. 2012 m. **MSĮPPI nesuteikė Senatui įgaliojimų patvirtinti Tarybos perrinkimą**;

3) **posėdžio dalyviams buvo žinoma, kad Raimondas Kuodys buvo iškeltas ne Universiteto darbuotojų ir buvo deleguotas Lietuvos pramoninkų**

**konfederacijos, o Sigitas Stanys iškeltas ne dėstytojų ir mokslo darbuotojų, bet administracijos, tačiau posėdyje balsavimu dėl formulotės „Patvirtinti Kauno technologijos universiteto tarybos narius, skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų, dirbančių Kauno technologijos universitete“ Senato buvo nutarta, kad dr. Raimondas Kuodys ir prof. Sigitas Stanys į 2011 m. Tarybą buvo skirti iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų, nors 2012 m. MSĮPPI nesuteikė Senatui įgaliojimų balsavimu nei perrinkti Tarybos, nei patvirtinti Tarybos perrinkimą, nei išreikšti akademinės bendruomenės valios dėl Raimondo Kuodžio ir Sigitos Stanio patvirtinimo Tarybos nariais kaip jau skirtais iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų. Pastebėtina, kad KTU nepateikė KTU akademinės bendruomenės narių išreikštos valios skirti minėtus Tarybos narius į 2012 m. Tarybą, vykdytų rinkimų procedūrų faktą patvirtinančių duomenų;**

4) posėdyje buvo kalbama apie „pereinamąjį laikotarpį, t. y. likusius keturis šios Tarybos kadencijos metus“, tačiau Senato pirmininkas 2012-10-01 nutarimu „Dėl Kauno technologijos universiteto Tarybos sudėties paskelbimo“ nusprendė „paskelbti Kauno technologijos universiteto Tarybos sudėtį, pavedant jai vykdyti pareigas iki 2017 m. rugsėjo 24 d.“ Praėjus daugiau nei 3 m. nuo KTU Tarybos sudėties paskelbimo, t. y. 2015-11-18 Senato nutarimu Nr. V3-S-58 „Dėl 2012 m. patvirtintos Kauno technologijos universiteto Tarybos kadencijos pabaigos datos“, grindžiant Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, kurioje reglamentuojama naujai sudaromos Tarybos formavimo procedūra, buvo nustatyta 2012 m. patvirtintos Kauno technologijos universiteto Tarybos kadencijos pabaigos data - 2017 m. rugsėjo 30 d. Ši data skaičiuojama nuo 2012 m. spalio 1 d. (suėjus įstatyminiam kadencijos terminui), kai buvo paskelbta Kauno technologijos universiteto taryba;

5) buvo ketinama „Tarybą pertvirtinti Senate“, nesudarant Tarybos teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau priimtas nutarimas - „patvirtinti KTU tarybos narių sąrašą“.

2012-06-20 Senato nutarimu Nr. V3-S-47 „Dėl Kauno technologijos universiteto tarybos narių sąrašo patvirtinimo“ dr. Raimondas Kuodis buvo patvirtintas kaip KTU lektorius. Tačiau 2012-10-01 (t. y. po 3 mėn. 10 d.) Senato nutarimu paskelbtos Tarybos sudėtyje dr. Raimondas Kuodis nurodytas kaip KTU Ekonomikos ir vadybos fakulteto Ekonomikos ir tarptautinės prekybos katedros docentas.

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-1987 (toliau - 2012 m. MSĮPPI) 24 str. 4 d. nustatyta, kad „Senatas (akademinė taryba), nesilaikydamas (nesilaikydama) šiame įstatyme nustatytos aukštosios mokyklos tarybos sudarymo tvarkos, gali patvirtinti valstybinės aukštosios mokyklos tarybos nariais narius, jau skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų. Studentų atstovybė, jeigu jos nėra, - visuotinis studentų susirinkimas (konferencija) gali patvirtinti valstybinės aukštosios mokyklos tarybos narių, jau

skirtą iš studentų. Valstybinės aukštosios mokyklos tarybos nariais iš švietimo ir mokslo ministro kartu su aukštosios mokyklos senatu (akademinė taryba) pasiūlytų asmenų ir asmenų, nepriklausančių aukštosios mokyklos personalui ir studentams, senatas (akademinė taryba) gali patvirtinti atitinkamai 3 arba 4 tarybos narius, studentų atstovybė, jeigu jos nėra, - visuotinis studentų susirinkimas (konferencija) - vieną tarybos narį. Nepatvirtintų valstybinės aukštosios mokyklos tarybos narių įgaliojimai nutrūksta atitinkamai nuo senato (akademinės tarybos) ir studentų atstovybės arba visuotinio studentų susirinkimo (konferencijos) sprendimų priėmimo dėl naujos tarybos patvirtinimo. Trūkstanti valstybinės aukštosios mokyklos tarybos nariai renkami ir skiriami vadovaujantis šiuo įstatymu.“ (pabraukta - mūsų).

Atkreiptinas dėmesys į 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 3 dalį, kurioje išskiriamas Tarybų sudarymas ir patvirtinimas, nors to paties įstatymo 24 straipsnio 1, 2 dalyse kalbama tik apie sudarymą, 24 straipsnio 4 dalyje nustatytas Tarybos narių patvirtinimas, nors toje pačioje dalyje įtvirtinta nuostata, kad „nepatvirtintų valstybinės aukštosios mokyklos tarybos narių įgaliojimai nutrūksta atitinkamai nuo senato (akademinės tarybos) ir studentų atstovybės arba visuotinio studentų susirinkimo (konferencijos) sprendimų priėmimo dėl naujos tarybos patvirtinimo“. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad toks teisinis reglamentavimas sekė po Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimo, kuriame buvo suformuota akademinės bendruomenės savivaldos konstitucinė doktrina, priėmimo, 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio nuostatos turėtų būti aiškinamos vadovaujantis Konstitucinio teismo nutarimo nuostatomis.

Mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „akademinę bendruomenę sudaro mokslo ir studijų institucijų studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesoriai emeritai.“ „Administracija ir kiti darbuotojai“ nėra akademinės bendruomenės nariai. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad asmenys, „administracijos ir kitų darbuotojų“ skirti į Tarybos narius, negali būti laikomi akademinės bendruomenės skirtais ir akademinės bendruomenės atstovais Taryboje.

Konstitucinis teismas 2011 m. gruodžio 22 d. nutarime pažymėjo, kad „aukštųjų mokyklų akademinės bendruomenės savivalda sietina su *inter alia* demokratiniais valdymo principais. Šie principai Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalyje laiduojamos aukštųjų mokyklų autonomijos kontekste apima *inter alia* tiesioginį akademinės bendruomenės dalyvavimą, lemiamą jos įtaką sudarant didžiausius įgaliojimus turinčią (-ias) aukštosios mokyklos valdymo instituciją (-as) <...>“. Taip pat Konstitucinis teismas konstatavo, kad „strateginius ir kitus valstybinės aukštosios mokyklos svarbiausius valdymo sprendimus turėtų priimti toks valdymo organas (taryba), kurio daugumą sudarytų tiesiogiai akademinės bendruomenės skiriami nariai ir kuri sudarant



**akademinės bendruomenės tiesiogiai paskirti nariai turėtų lemiama įtaką ir priimant šio organo sprendimus** <...>. <...> pagal Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalį valstybinės aukštosios mokyklos akademinė bendruomenė tiesiogiai gali skirti 3 iš 9 arba 4 iš 11 tarybos narių (vienas tarybos narys yra studentų atstovas, du arba trys - dėstytojų ir mokslo darbuotojų atstovai). <...> Kiti 6 iš 9 arba 7 iš 11 valstybinės aukštosios mokyklos tarybos narių nėra tiesiogiai skiriami akademinės bendruomenės:

- vienas tarybos narys yra skiriamas administracijos ir kitų darbuotojų <...>;

- kitus 4 iš 9 arba 5 iš 11 tarybos narių taip pat skiria švietimo ir mokslo ministras iš bet kurių juridinių ir fizinių asmenų pasiūlytų kandidatų, nepriklausančių aukštosios mokyklos personalui ir studentams (inter alia akademinėi bendruomenei) <...>“ (pabraukta - mūsų).

### Kokia įstatymų leidėjo Nuomonė?

Siekdama gauti įstatymų leidėjo išaiškinimą, Taryba 2015 m. spalio 7 d. raštu kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą, prašydama „pateikti išaiškinimą apie tai, kaip turėtų būti suprantama Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatyta Tarybos narių patvirtinimo procedūra ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad „Senatas (akademinė taryba), nesilaikydama (nesilaikydama) šiame įstatyme nustatytos aukštosios mokyklos tarybos sudarymo tvarkos, gali patvirtinti valstybinės aukštosios mokyklos tarybos nariais narius, jau skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų“. Minėto įstatymo 24 straipsnio 4 dalį siejant su Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, kyla klausimas, kaip turėtų būti aiškinamas žodžių junginys „narius, jau skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų“ (pabraukta mūsų). Ar šiuo atveju omenyje turimi iki 2012 m. sudarytos Tarybos nariai: 1) skirti iš asmenų, kurie, be kitų pareigų aukštojoje mokykloje, ėjo dėstytojų ar mokslo darbuotojų pareigas; ar 2) skirti dėstytojų ir mokslo darbuotojų, kaip buvo nustatyta 2009-05-12 redakcijos Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje“.

**Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas**, atsakydamas į anksčiau minėtą prašymą, 2015 m. lapkričio 10 d. raštu pateikė Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento nuomonę, kad „vertinant žodžių junginio „nariai, skirti iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų“ reikšmę, reikėtų sistemškai analizuoti visas Mokslo ir studijų įstatymo nuostatas, reguliuojančias aukštųjų mokyklų tarybų sudarymo tvarką. Pažymėtina, kad 2009-05-12 redakcijos Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyti tik subjektai, įgalioti rinkti (skirti) narius į aukštosios mokyklos tarybą, tačiau **nenurodyti asmenys, kurie gali būti renkami (skiriami) į minėtąjį aukštosios mokyklos valdymo organą**. Tačiau būtina atkreipti dėmesį, kad

nors įstatymas ir konkrečiai nenustato asmenų, kuriuos gali skirti mokslo darbuotojai ir dėstytojai, pagal bendrus atstovavimo valdymo organuose principus, **į aukštojo mokslo tarybą [aukštosios mokyklos tarybą, mūsų pastaba] šie asmenys būtent ir skiria atstovus iš savo tarpo, t. y. mokslo darbuotojus ir dėstytojus, kurie ir atstovauja šios akademinės bendruomenės interesus** <...>“ (pabraukta mūsų).

### Senato galia

Vertinant sisteminiu požiūriu minėto Konstitucinio teismo nutarimo nuostatas, susijusias su akademinės bendruomenės atstovavimu Taryboje, ir jo pagrindu 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas nuostatas, pažymėtina, kad **Tarybos sudėtis yra aiškiai siejama su akademinės bendruomenės atstovavimu**. Minėta Konstitucinio teismo pozicija apie tiesiogiai akademinės bendruomenės narių skiriamus narius į Tarybą pabrėžia akademinės bendruomenės pasirinkimo Tarybos nario atžvilgiu svarbą. Tokiu atveju, **sudarant Tarybą, svarbu, kad akademinės bendruomenės narių skyrimas į Tarybos narius būtų kilęs iš akademinės bendruomenės valios ir pasirinkimo**. Mokslo ir studijų įstatymo 20 str. 3 dalis, dėl kurios konstitucingumo 2014 m. pasisakė Konstitucinis teismas, patvirtina ir paaiškina akademinės bendruomenės atstovavimo Taryboje svarbą. Minėto įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „<...> kiti akademinės bendruomenės nariai <...> skiria atitinkamai ne daugiau kaip 4 arba 5 narius <...>“ (pabraukta - mūsų).

Užtikrinamas akademinės bendruomenės savivaldos principo laikymąsi **Senatas, neviršydamas įgaliojimų, galėjo patvirtinti tik tuos Tarybos narius, kurie buvo tiesiogiai skirti dėstytojų ir mokslo darbuotojų, ir kurie buvo skirti atstovauti akademinę bendruomenės interesus, akademinės bendruomenės valią išreiškiant rinkimų procedūra**. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalis **Senatui nesuteikė įgaliojimų išrinkti akademinės bendruomenės atstovų, kurių rinkimo ir skyrimo procedūroje nedalyvavo akademinė bendruomenė** ir jų tiesiogiai neskyrė, į Tarybą. Todėl pagrįstai manytina, kad galimybė patvirtinti Tarybos nariais narius, jau skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų, turi būti grindžiama akademinės bendruomenės savivaldos konstitucine doktrina ir jos pagrindu Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatytais Tarybos sudarymo principais ir nukreipta į teisėtą Tarybos sudėtį.

### Pareiga sudaryti teisėtą tarybą

Pažymėtina, kad įstatymų leidėjo nustatyta teisė Senatui (akademinėi tarybai) sudaryti Tarybą, nesilaikant Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos Tarybos sudarymo tvarkos, nepaneigia pareigos sudaryti teisėtą Tarybą, t. y. sudarant Tarybą turi būti atsižvelgiama į Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus Tarybos sudarymo principus ir Konsti-

tucinio teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarime išdėstyta poziciją tiek, kad būtų užtikrinamas Tarybos, kurios daugumą sudarytų tiesiogiai akademinės bendruomenės skiriami nariai ir kurią sudarant akademinės bendruomenės tiesiogiai paskirti nariai turėtų lemiamą įtaką priimant Tarybos sprendimus (Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas). Tokią poziciją patvirtina ir 2012-03-14 MSĮPPI projekto aiškinamajame rašte pateiktos nuostatos „tikslinti tarybos, kaip valstybinės aukštosios mokyklos kolegialaus valdymo organo, sampratą ir kompetenciją, atsisakant nuostatų, prieštaraujančių Lietuvos Respublikos Konstitucijai arba pasirinkus tokį valstybinės aukštosios mokyklos valdymo struktūros modelį, pagal kurį taryba būtų taip pat akademinėi bendruomenei atstovaujantis (t.y. jos sudaryme lemiamą įtaką turėtų aukštosios mokyklos akademinė bendruomenė) ir jos savivaldą įgyvendinantis kolegialus valdymo organas <...>“ (pabraukta mūsų).

Kauno technologijos universiteto Akademinės etikos kodekso (toliau - Kodeksas), patvirtinto Kauno technologijos universiteto senato 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. V3-S-1, 2 dalyje yra nustatyta, kad „Universitete pripažįstamos Didžioji Europos universitetų ir Europos tyrėjų chartijos, Europos Sąjungos bendros studijų ir mokslinių tyrimų erdvės deklaracijos ir nuostatos, ugdoma ir gerbiama kompetencija, profesionalumas, iniciatyvumas, pareiškumas ir atsakomybė“, o 3.2. dalyje nustatyta, kad „Kiekvienas Universiteto bendruomenės narys: 3.2.1. paiso Universiteto bendrųjų interesų ir kiek gali padeda įgyvendinti jo keliamus tikslus <...>“. TUA-MCO Aukštųjų mokyklų etikos kodekso gairių (toliau - Gairės; angl. Magna Charta Observatory) 2.2. dalyje nustatyta, kad „Etikos kodeksas turėtų puoselėti šiuos principus: <...>

- ii) nešališkumą, teisingumą ir antidiskriminaciją;
  - iii) atsakomybę, skaidrumą ir nepriklausomybę;
- <...>“ (pabraukta mūsų).

Apribojimas akademinėi bendruomenei išreikšti savo valią prieštarauja Kodekso akademinės laisvės ir atsakomybės principui ir Gairių teisingumo, atsakomybės ir skaidrumo principams.

### Senatas viršijo įgaliojimus

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad vykdant 2012 m. Tarybos narių sąrašo patvirtinimo procedūrą nebuvo vadovaujamasi 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalyje ir Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta Tarybos sudarymo procedūra, ir konstatuotina, kad:

1) **Sigito Stanio ir Raimondo Kuodžio patvirtinimas Tarybos nariais** 2012 m. KTU Taryboje prieštaravo 2012 m. MSĮPPI 24 straipsnio 4 dalyje ir Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatytai Tarybos sudarymo tvarkai ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad „Senatas <...> gali patvirtinti valstybinės aukštosios

mokyklos tarybos nariais narius, jau skirtus iš dėstytojų ir mokslo darbuotojų. <...> Trūkstanti valstybinės aukštosios mokyklos tarybos nariai renkami ir skiriami vadovaujantis šiuo įstatymu“, ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarime išplėtotam akademinės bendruomenės savivaldos principui;

2) **Senato pirmininkas**, 2012 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. V3-S-66 „Dėl Kauno technologijos universiteto Tarybos sudėties paskelbimo“ pavesdamas Kauno technologijos universiteto Tarybai vykdyti pareigas iki 2017 m. rugsėjo 24 d., t. y. nustatydamas Tarybos kadenciją, ir nepaisydamas akademinės bendruomenės valios skirti atstovus į Tarybą 5 m kadencijai bei pranešėjo rektorius prof. Petro Baršausko išsakytos pozicijos Tarybos pertvartinimą Senate sieti su pereinamuoju laikotarpiu, t. y. likusiais keturiais Tarybos kadencijos metais, **viršijo Senato pirmininkui Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatytus įgaliojimus;**

3) **SENATAS** 2015 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. V3-S-58 „Dėl 2012 m. patvirtintos Kauno technologijos universiteto Tarybos kadencijos pabaigos datos“ nustatydamas 2012 m. patvirtintos Kauno technologijos universiteto Tarybos kadencijos pabaigos datą ir aiškindamas Mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 6 dalyje nustatytos Tarybos 5 m kadencijos pradžią ir pabaigą **VIRŠIJO SENATUI NUSTATYTUS ĮGALIOJIMUS IR APRIBOJO GALIMYBĘ AKADEMINEI BENDRUOMENEI IŠREIKŠTI SAVO VALIĄ.**

Kontrolierius, įvertinęs KTU pateiktus dokumentus bei teisinį reglamentavimą, atsižvelgdamas į Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto 2016-04-13 posėdyje priimtą nutarimą „prašyti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierių iširti Kauno technologijos universiteto tarybos išrinkimo ir patvirtinimo aplinkybes“ ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, 18 straipsnio 12 dalies 1 punktu,

### n u s p r e n d ė:

Informuoti Kauno technologijos universitetą ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie Kontrolieriaus nustatytus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

*Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius*

*Vigilijus Sadauskas*

## DĖL LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO PAPILDOMŲ IŠVADŲ

### LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

#### Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrui Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijai

Kopija

#### Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2016 06 22 Nr.SR-2906

Į 2016 04 15 2016 04 27 Nr. S-23-1387

Švietimo ir mokslo ministerija (toliau - Ministerija), vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio pirmojo pavaduotojo 2016 m. balandžio 27 d. rezoliucija Nr. S-23-1387, išnagrinėjo Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro 2016 m. balandžio 15 d. raštą „Dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų Kauno technologijos universitete“.

Atsakydami į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro raštą, atkreipiame dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 7 straipsnį aukštosioms mokykloms suteikta autonomija, apimanti akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu, akademinė laisvė. Aukštosios mokyklos turi teisę nustatyti savo struktūrą, vidaus darbo tvarką, darbuotojų skaičių, jų teises ir pareigas. Taip pat pažymėtina, kad Mokslo ir studijų įstatymo 6 straipsnio 4 dalies nuostatos apibrėžia specialų valstybinės aukštosios mokyklos kaip viešosios įstaigos statusą, kuris stiprina aukštosioms mokykloms suteiktą autonomiją, sudaro sąlygas valstybinėms aukštosioms mokykloms lanksčiai veikti dinamiškoje aplinkoje.

Atsižvelgiant į tai, Švietimo ir mokslo ministerijos nuomone, klausimus, susijusius su aukštosios mokyklos vidaus tvarkomis, reikėtų spręsti tiesiogiai komunikuojant su konkrečia aukštąja mokykla.

*Švietimo ir mokslo viceministras*

*Rolandas Zuoza*

*Alius Ambras,  
tel. (8 5) 219 1157,  
el. p. alius.ambras@smm.lt*

#### **Komentaras:**

Norėčiau reaguoti savo komentaru į gerb. viceministro A. R. Zuozos oficialų raštą (2016-06-22 Nr.Sr-2906) Dėl Lietuvos žmogaus teisių koordinavi-

mo centro papildomų išvadų. Dokumentas pridedamas šio laiško prisegtuke.

Naudodamasis konstitucine teise, pateikiu nuomonę apie šį LR ŠMM dokumentą. Viceministro R. Zuozos raštas yra beviltiškas ir apgailėtinas. Jis rodo mūsų visos valstybinės sistemos išsigimimą, ir moralinę degradaciją, demokratinio viešojo valdymo idealų bei principų išdavystę. Tuo raštu LR ŠMM nusiplauna rankas, nusimeta nuo savęs atsakomybę ir prievolę tinkamai, demokratiškai, pagal įstatymus valdyti patikėtą sektorių. Asociacijos ekspertizė konstatavo ir žmogaus, ir akademinės bendruomenės teisių pažeidimus KTU. Žmogaus teisės nėra žinybinis KTU ar ŠMM klausimas. Čia yra viešo intereso, konstitucinių vertybių ir įstatymo viršenybės klausimas. Tai susiję su LR tarptautiniais įsipareigojimais dėl žmogaus teisių. Ir šitas valdininkas bei jo žinyba nusišalina nuo savo pareigų vykdymo ir mums atsako: universitetai autonomiškai, mes nesikišime, mums neįdomu, tegul rektoriai daro ką tik nori... Zuoza čia elgiasi kaip UAB direktorius, o ne kaip viešojo sektoriaus lyderis. Čia ne jo privatus reikalas. Juk čia pažeisti ne tik LR tarptautiniai ratifikuoti įsipareigojimai, kurie turi viršenybę nacionalinės teisenos atžvilgiu. Pažeista ir daug konkrečių LR įstatymų - Valstybės tarnybos, Viešojo administravimo, MSI, LR Vyriausybės įstatymas, Teisėkūros pagrindų įstatymas, LR ŠMM nuostatai. Aukštą valdininką Zuozą įstatymas ir paprotinė demokratinio viešojo valdymo moralė įpareigoja tuos minėtus dalykus kontroliuoti, ginti. Deja, Zuoza atsistoja aukščiau įstatymo ir moralės.

Įdomu, ar Zuoza derino savo poziciją su Ministre Pitrėniene. Kiek mums teko su šia politike bendrauti, tai ji paliko mums visiems labai palankų išpūdį. Ji paperka nuoširdžiu bendravimu, sako tiesą, neturi daugeliui Lietuvos politinės ponybės atstovų būdingo makiavelizmo. Aš asmeniškai netikiu, kad šis nomenklatūrinio atsirašinėjimo šedevras buvo derintas su mūsų Ministre.

Nėra blogo, kas neišeitų į gerą. Zuozos ir kt. panašūs veikėjai palieka negražius pėdsakus, palieka nenuginčijamus teisinius įrodymus apie tai, kad valdžia, jos



[www.alkas.lt](http://www.alkas.lt)



atstovai nevykdo savo pareigų ir prievolių. Tai mums labai pravers bylinėjantis ir Lietuvoje, ir už jos ribų. Juk jau visą dosjė turime tokių atsirašinėjimų. Ateityje tai bus pagrindas ir pretekstas reikalauti asmeninės savo pareigą paniekinusių aukštųjų valdininkų atsakomybės. Mes - mokslininkai - rektorių baudžiauninkais ir protinio darbo kumečiais nebūsime. Žinome įstatymus, žinome savo teises. Tiesa mūsų pusėje.

*Pagarbiai*

*Prof.habil.dr. Gediminas Merkys*

*2016 m. birželio 25 d.*

## DĖL LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO PAPILDOMŲ ISVADŲ



### Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrui

2016-07-18 Nr.SR-3269

į 2016-04-15

### Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijai

2016-04-27 Nr. S-23-1387

Kopija

### Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Švietimo ir mokslo ministerija, papildydama 2016 m. birželio 22 d. raštu Nr. SR-2906 pateiktą atsakymą į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro 2016 m. balandžio 15 d. raštą „Dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų Kauno technologijos universitete“, siunčia Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui, Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai išsiųsto 2016 m. liepos 18 d. rašto Nr. SR-3245 „Dėl kreipimosi“ kopiją.

PRIDEDAMA, 2 lapai.

*Švietimo ir mokslo viceministras*

*Rolandas Zuoza*

*Alius Ambras,*

*tel. (8 5) 219 1157,*

*el. p. alius.ambras@smm.lt*

## DĖL KREIPIMOSI



## LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

### Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui

2016-07-18 Nr.SR-3245

į 2016-06-21 Nr. S-23-2098

### Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui

### Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Švietimo ir mokslo ministerija, vykdydama Ministro pirmininko pavedimą, įformintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2016-06-21 rezoliucija Nr. S-23-2098, išnagrinėjo Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo kreipimąsi dėl valstybinio finansinio audito ir veiklos audito atlikimo Kauno technologijos universitete bei teisės saugos tyrimų ir jų veiksmų vilkinimo.

Švietimo ir mokslo ministerija, reaguodama į Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo 2016-05-26 raštu Nr. 16-26 pateiktą informaciją dėl galimai padarytų pažeidimų valdymo ir finansinės veiklos srityse Kauno technologijos universitete (toliau - KTU), pažymi, kad jau anksčiau ėmėsi veiksmų ir kreipėsi į Kauno technologijos universitetą prašydama pateikti informacijos apie įvykusį sandorį su „ISM Vadybos ir ekonomikos universitetu“, UAB (toliau -ISM). Iš KTU 2016-03-07 buvo gautas raštas Nr. DV4-24 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriame nurodoma, kad KTU investavo į ribotos civilinės atsakomybės - uždarnosios akcinės bendrovės -juridinių asmenį ISM, laikydamasis ir vadovaudamasis Mokslo ir studijų įstatymo 83 straipsnio 2 dalimi, KTU statuto 218 punktu ir KTU tarybos 2013-06-27 nutarimu patvirtintos tvarkos „Kauno technologijos universiteto lėšų ir nuosavybės teise valdomo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais tvarka“ 39.9 papunkčiu ir 43 punktu. Pažymime, kad pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 5 punktą aukštosios mokyklos taryba, įvertinusi senato (akademinės tarybos) siūlymus, nustato aukštosios mokyklos lėšų ir nuosavybės teise valdomo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais tvarką. Švietimo ir mokslo ministerija neturi duomenų, kad KTU, sudarydamas sandorį su ISM ar kitais veiksmais, pažeidė Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus.

Taip pat informuojame, kad 2016 m. gegužės 6 dieną paskelbus Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui 2016 m. gegužės 5 d. sprendimą

Nr. SP-11 „Dėl Kauno technologijos universiteto tarybos sudarymo“, kuriuo buvo nustatyti pažeidimai formuojant KTU tarybą. **Švietimo ir mokslo ministerija, reaguodama į šį ir kitus pranešimus dėl galimai neteisėtos KTU veiklos, 2016-05-09 raštu Nr. SR-2026 „Dėl viešojo intereso gynimo“ kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą** ir paprašė skubos tvarka imtis veiksmų pagal Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnį.

Kauno apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus 2016-05-23 raštu Nr. (3-AP-3197) 3S-31715 prokuroras M. Šalčius informavo Švietimo ir mokslo ministeriją, kad atsisako taikyti viešojo intereso gynimo priemones. Šis sprendimas toliau buvo apskųstas 2016-06-22 raštu Nr. SR-2875 Kauno apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiajam prokuroriui. **Galutinio atsakymo Švietimo ir mokslo ministerija dar negavo.**

Švietimo ir mokslo ministerija pažymi, kad ji nedalyvauja formuojant aukštųjų mokyklų valdymo organus, keičiant jų sudėtį, atšaukiant universiteto valdymo organų narius, nes pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalį ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 7 straipsnį aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija. Aukštosios mokyklos autonomija apima akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą. Pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 20 straipsnį valstybinio universiteto taryba kaip valdymo organas sudaromas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo, universiteto statuto ir paties universiteto nustatyta tvarka. Nei Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, nei kitais norminiais teisės aktais Švietimo ir mokslo ministerijai nesuteikti įgaliojimai spręsti klausimus, susijusius su aukštųjų mokyklų valdymo organų formavimu. Pažymėtina ir ta aplinkybė, kad Švietimo ir mokslo ministerija yra biudžetinė įstaiga, viešasis juridinis asmuo, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.74 straipsnio 2 dalį turi specialųjį veiksnumą, ir gali atlikti tik tokias funkcijas, kurioms atlikti įstatymais ir kitais teisės aktais yra suteikti įgaliojimai.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 7 straipsnio 4 dalis nustato, kad Švietimo ir mokslo ministerija Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka valstybinę aukštųjų mokyklų veiklos priežiūrą. Valstybinė aukštųjų mokyklų priežiūra apima švietimo ir mokslo prieinamumo ir kokybės stebėseną, aukštųjų mokyklų, mokslo ir studijų politiką įgyvendinančių institucijų konsultavimą, prevencinių priemonių vykdymą, aukštųjų mokyklų vertinimą ir akreditavimą, poveikio priemonių taikymą, švietimo ir mokslo veiklos kokybės gerinimo skatinimą ir kitas įstatymų numatytas priemones. Išsamiau aukštųjų mokyklų valstybinė priežiūra apibūdinama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarime Nr. 1456 „Dėl Aukštųjų mokyklų veiklos valstybinės priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 4 d. nutarime Nr. 1423 „Dėl Leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą išdavimo tvarkos aprašo ir

Leidimo vykdyti su studijomis susijusią veiklą išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 4 straipsnį ir 9 straipsnio 1 dalį, taip pat Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 78 straipsnio 5 dalį Valstybės kontrolė atlieka valstybinių mokslo ir studijų institucijų auditą teisės aktų nustatyta tvarka.

**Manome, kad KTU valdymo organai, siekdami gerinti aukštosios mokyklos įvaizdį bei studijų ir mokslo kokybę, turėtų laikytis akademinės etikos ir kitų mokslo ir studijų principų,** nustatytų Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme, taip pat aktyviau bendradarbiauti su akademinė bendruomene ir atsižvelgti į jos nuomonę.

*Švietimo ir mokslo ministrė*

*Audronė Pitrėnienė*

*Daiva Vipartienė. tel. 8 5 2191157*

## **Valdžia ir visuomenė** (*valdžios institucijų atsakymai žmogaus teisių organizacijoms*)

2016 03 08 į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrą kreipėsi Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas, prašydamas pateikti ekspertines išvadas dėl Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2016 m. vasario 5 d. sprendimo, kuriame buvo paviešinta skundo tyrimo medžiaga dėl Panevėžio kolegijos direktoriaus rinkimų.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras 2016 m. balandžio 4 d. pateikė išvadą, kuriose konstatavo, kad nagrinėdama skundą dėl Panevėžio kolegijos direktoriaus rinkimų, Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus Tarnyba galimai pažeidė Panevėžio kolegijos akademinės tarybos narių balsavimo slaptumo principą, kad ji Pareiškėjo skundo tyrimą atliko šališkai ir nepakankamai objektyviai, pažeidė etiką ir Kolegijos akademinės tarybos narių bei akademinės bendruomenės teises, nes slaptos balsavimo principo pažeidimas ir asmenų slaptos balsavimo metu pareikštos valios išviešinimas ateityje akademinės bendruomenės nariams gali turėti neigiamą įtaką jų tolesniam darbui Kolegijoje ir Lietuvos Respublikos švietimo sistemoje apskritai.

**Spausdinamas minėtos tarnybos atsakymas Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkei, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui bei Švietimo ir mokslo ministerijai.**

## DĖL LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO IŠVADŲ

### LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA



#### Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkui Romualdai Povilaičiui

El. p. [info@zmogaus-teises.lt](mailto:info@zmogaus-teises.lt)

2016-05-12 Nr. S-212

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (toliau - Tarnyba) išanalizavo 2016 m. balandžio 7 d. gautas Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro (toliau - LŽTKC) išvadas „Dėl galimų etikos ir žmogaus teisių pažeidimų tiriant Panevėžio kolegijos direktoriaus rinkimų teisėtumą“ ir teikia paaiškinimus.

#### LŽTKC daro šias išvadas:

„1. <...> Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba galimai pažeidė Panevėžio kolegijos akademinės tarybos narių balsavimo slaptumo principą.

2. Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba 2016 m. vasario 5 d. sprendime Nr. SP-4, atmesdama Pareiškėjo skundą (pripažindama jį nepagrįstu) nustatė, kad Panevėžio kolegijos akademinė taryba jokių įstatymo ir teisės aktų pažeidimų nepadarė, Panevėžio kolegijos akademinės tarybos etikos kodekso nepažeidė, todėl Tarnybos sprendime Nr. SP-4 viešinti atskirų akademinės bendruomenės narių pasisakymai ir negatyvi Tarnybos nuomonė apie atskirus akademinės bendruomenės narius bei kita teisinės reikšmės neturinti medžiaga, leidžia manyti, jog Tarnyba Pareiškėjo skundo tyrimą atliko šališkai ir nepakankamai objektyviai. Abejotinai tikslais išviešindama konfidencialią skundo tyrimo medžiagą, atskleisdama kai kurių Kolegijos akademinės tarybos narių slaptą balsavimo metu išreikštą valią dėl Pareiškėjo tinkamumo Kolegijos direktoriaus pareigoms, Tarnyba pažeidė etiką ir Kolegijos akademinės tarybos narių bei akademinės bendruomenės teises, nes slaptą balsavimo principo pažeidimas ir asmenų slaptą balsavimo metu pareikštos valios išviešinimas gali turėti neigiamą įtaką akademinės bendruomenės nariams ateityje jų tolesniam darbui Kolegijoje ir Lietuvos Respublikos švietimo sistemoje apskritai.“ (paraukta mūsų).

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau - Kontrolierius), nesutikdamas su LŽTKC išvadomis, teikia šiuos paaiškinimus:

#### Dėl slaptą balsavimo principo

LŽTKC teigia, kad „<...> balsavimas slaptai yra neat-siejamai susijęs su balsavimu asmeniškai <...>“ ir nurodo

Konstitucinio teismo 2008 m. spalio 1 d. nutarimą, jame nuostata, kad „<slapto balsavimo principas reikalauja sudaryti tokias sąlygas rinkėjo valiai balsavimo metu pareikšti, kad niekas negalėtų jo kontroliuoti, daryti įtakos jo pasirinkimui ar kitaip kliudyti laisvai ir nevaržomai reikšti savo valios>“. Taip pat papildo, kad „minimas Konstitucinio teismo nutarimas priimtas išnagrinėjus Lietuvos Respublikos piliečių rinkimų teisės įgyvendinimo klausimą, tačiau akivaizdu, kad tokie pat slaptą balsavimo principai galioja visose demokratinės valstybės ir visuomenės gyvenimo srityse“.

Akademinės tarybos funkcija svarstyti ir teikti pasiūlymus dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas yra nustatyta Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau - MSĮ) 21 straipsnio 2 dalies 10 punkte: aukštosios mokyklos senatas (akademinė taryba) „svarsto ir teikia siūlymus tarybai dėl kandidatų tinkamumo eiti rektorius (direktorius) pareigas“. MSĮ 21 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad „Senato (akademinės tarybos) veiklą reglamentuoja aukštosios mokyklos senato (akademinės tarybos) patvirtintas senato (akademinės tarybos) darbo reglamentas.“ MSĮ 21 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Senatas (akademinė taryba) savo sprendimus skelbia viešai teisės aktu nustatyta tvarka.“ Kolegijos Tarybos 2015-11-11 nutarimu Nr. KT-4 patvirtinto Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo (toliau - Aprašas) 12 punkte nustatyta, kad „Kolegijos tarybos nutarimu paskirtas Tarybos narys <...> pateikia kolegijos Akademinėi tarybai kandidatų sąrašą <...>“. Aprašo 13 punkte: „Kolegijos Akademinė taryba, susipažinusi su pateiktais dokumentais, pateikia siūlymus dėl Kandidatų tinkamumo (netinkamumo) eiti Kolegijos direktoriaus pareigas, atsižvelgiant į šio Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus.“ (pabraukta mūsų).

Konstitucinis teismas laikosi pozicijos, kad „<...> aukštųjų mokyklų ir visuomenės interesai turi būti derinami; aukštųjų mokyklų autonomija turi būti derinama su jų pareiga laikytis Konstitucijos ir įstatymų, atsakomybe ir atskaitomybe visuomenei (Konstitucinio teismo 2002 m. vasario 5 d., 2008 m. kovo 20 d. nutarimai). Dėl to, kad aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija, valstybė neatleidžiama nuo konstitucinės priedermės užtikrinti aukštojo mokslo sistemos veiksmingumą; todėl aukštųjų mokyklų autonomija nereiškia, kad jų veikla negali būti valstybės reguliuojama; priešingai, dėl to, kad yra susijusi su inter alia konstitucinių žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimu, taip pat valstybės biudžeto lėšų naudojimu, ši veikla turi būti reguliuojama ir prižiūrima. <...> mokymo ir auklėjimo įstaigų veiklos priežiūra apima Konstitucijos ir įstatymų laikymosi priežiūrą ir kontrolę; šiuo tikslu valstybė (jos institucijos) gali taikyti įvairius įstatymuose nustatytus kontrolės būdus ir formas <...>“ (pabraukta mūsų).

Aprašo III skirsnyje nustatyta, kad: „<...> 5. Konkurso organizavimo procedūra apima: „<...> 5.2. kandidatų atitikimo šio Aprašo II skirsnyje nustatytiems reikalavimams vertinimą; 5.3. rinkimus ir rezultatų paskelbimą.“ Atsižvelgdamas į tai, kad konkursas nėra tik balsavimas,



kad ypač svarbus yra kandidatų vertinimo etapas, Kontrolierius prašė Akademinės tarybos minėtos narių pateikti paaiškinimą: 1) kokiais vertinimo kriterijais Akademinės tarybos nariai vadovavosi ir priėmė sprendimą, kad kandidatas neatitinka Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2015 m. lapkričio 11 d. Panevėžio kolegijos Tarybos nutarimu Nr. KT-4, II skyriaus reikalavimų; nurodyti, kurių konkrečiai reikalavimų, Akademinės tarybos narių nuomone, kandidatas neatitiko / atitiko ir atsakymą pagrįsti; 3) atsakyti, ar buvo atliktas kandidato vertinimas Aprašo II skyriuje nustatytiems reikalavimams.

### Akademinės tarybos narių nuomonė

**Akademinės tarybos narė Stanislava Stanevičiūtė** į Kontrolieriaus prašymą atsakė: „Slapto balsavimo principas užtikrina, kad jokie asmenys ar netgi valdžios institucijos negalėtų trukdyti asmeniui laisvai balsuoti. Akademinės tarybos narys gali nieko nevaržomas, neįtakojamas, neverčiamas apsispręsti ir balsuoti bei neprivalo niekam aiškinti savo pasirinkimo ir motyvų.

Akademinė taryba, vadovaudamasi Panevėžio kolegijos statuto 41.9. p., Akademinės tarybos darbo reglamento 5.10 p. ir Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktu vykdė jai priskirtą funkciją ir priėmė sprendimą dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas. Kaip numato Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktas, sprendimas buvo priimtas susipažinus su pateiktais dokumentais bei atsižvelgus į Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus. Kadangi šis punktas neįpareigoja vadovautis tik Aprašo II skirsnio reikalavimais ir leidžia priimti sprendimą tik į juos atsižvelgiant, todėl dar kartą informuoju, kad mano sprendimą lėmė mano pozicija svarstomu klausimu ir nutarimo projektas: tinkamumo (netinkamumo) pritarti ar nepritarti.” (kalba netaisyta) (pabraukta mūsų).

**Akademinės tarybos narė Rima Adomaitienė** atsakė: „Akademinė taryba, vadovaudamasi Panevėžio kolegijos statuto 41.9. p., Akademinės tarybos darbo reglamento 5.10 p. ir Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktu vykdė jai priskirtą funkciją ir priėmė sprendimą dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas. Kaip numato Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktas, sprendimas buvo priimtas susipažinus su pateiktais dokumentais bei atsižvelgus į Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus. Kadangi šis punktas neįpareigoja vadovautis tik Aprašo II skirsnio reikalavimais ir leidžia priimti sprendimą tik į juos atsižvelgiant, todėl sprendimas buvo priimtas asmeniškai, atsižvelgiant į kandidato nuveiktus darbus.” (kalba netaisyta) (pabraukta mūsų).

**Akademinės tarybos narė Birutė Ragalytė** atsakė: „Slapto balsavimo principas užtikrina, kad jokie asmenys ar netgi valdžios institucijos negalėtų trukdyti asmeniui laisvai balsuoti. Akademinės tarybos narys gali nieko nevaržomas, neįtakojamas, neverčiamas apsispręsti ir balsuoti bei neprivalo niekam aiškinti savo pasirinkimo ir motyvų.

Akademinė taryba, vadovaudamasi Panevėžio kolegijos statuto 41.9. p., Akademinės tarybos darbo reglamento 5.10 p. ir Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktu vykdė jai priskirtą funkciją ir priėmė sprendimą dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas. Kaip numato Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktas, sprendimas buvo priimtas susipažinus su pateiktais dokumentais bei atsižvelgus į Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus. Kadangi šis punktas neįpareigoja vadovautis tik Aprašo II skirsnio reikalavimais ir leidžia priimti sprendimą tik į juos atsižvelgiant, todėl sprendimas buvo priimtas motyvuotas kiekvieno asmeniškai ir nėra diskutuojamas akademinės tarybos narių apsisprendimas.” (kalba netaisyta) (pabraukta mūsų).

**Akademinės tarybos narė Jurgita Lieponienė** atsakė: „Slapto balsavimo principas užtikrina, kad jokie asmenys ar netgi valdžios institucijos negalėtų trukdyti asmeniui laisvai balsuoti. Akademinės tarybos narys gali nieko nevaržomas, neįtakojamas, neverčiamas apsispręsti ir balsuoti bei neprivalo niekam aiškinti savo pasirinkimo ir motyvų.

Akademinė taryba, vadovaudamasi Panevėžio kolegijos statuto 41.9. p., Akademinės tarybos darbo reglamento 5.10 p. ir Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktu vykdė jai priskirtą funkciją ir priėmė sprendimą dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas. Kaip numato Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo 13 punktas, sprendimas buvo priimtas susipažinus su pateiktais dokumentais bei atsižvelgus į Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus. Kadangi šis punktas neįpareigoja vadovautis tik Aprašo II skirsnio reikalavimais ir leidžia priimti sprendimą tik į juos atsižvelgiant, todėl sprendimas buvo priimtas motyvuotas kiekvieno asmeniškai.” (kalba netaisyta) (pabraukta mūsų).

### Viešumas

Akivaizdu, kad šių Akademinės tarybos narių sutampa ne tik citatų turinys, bet ir leksikos bei skyrybos klaidos.

Vertinant pateiktą teisinį reguliavimą ir minėtą aukštųjų mokyklų autonomijos konstitucinę doktriną, akivaizdu, kad Akademinė taryba vykdo teisės aktų nustatytas funkcijas ir priima sprendimus, kuriuos privalo skelbti viešai, taip siekdama užtikrinti viešumo, atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei principų įgyvendinimą, kad

konkurso organizavimo mokslo ir studijų institucijoje procedūra neturėtų būti prilyginama rinkimų procedūrai, kaip ir rinkėjo statusas Akademinės tarybos nario statusui. Akademinės tarybos nario statusas suponuoja pareigą balsavimu išreiškiant valią vadovautis pagrįsta informacija, savo kvalifikacija ir teisės aktų nuostatomis. Akademinės tarybos narys, būdamas mokslo ir studijų institucijos kolegialaus valdymo organo nariu, turinčiu teisės aktuose nustatytus įgaliojimus ir išreiškiančiu teisėtus įgaliojimus vykdančio asmens - ne privataus asmens, inter alia rinkėjo - valią balsuodamas, turi vadovautis teisės aktų nuostatomis ir objektyvumo, teisingumo, skaidrumo principais. Tik teisės aktų nuostatomis pagrįstas, kompetentingas, objektyvus, teisingas ir skaidrus kandidatų vertinimas suponuoja pagrįstus, objektyvius, teisingus ir skaidrius konkurso rezultatus, todėl slauto balsavimo principo taikymas konkursų procedūrose negali paneigti ar konkuruoti su įstatymo viršenybės, atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei principais.

Akademinės tarybos narių sprendimų priėmimo slaptai balsuojant grindimas ne teisės aktų nuostatomis ir objektyvumo, teisingumo, skaidrumo principais, bet tik laisva valia, taip pat piliečių rinkimų teisės analogijos mokslo ir studijų institucijos valdymo organo, šiuo atveju Panevėžio kolegijos akademinės tarybos narių, balsavimo teisei taikymas yra kritikuotini ir prieštaraujantys įstatymo viršenybės, atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei principams.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant objektyvių, teisingų ir skaidrių konkurso rezultatų:

1) mokslo ir studijų institucijų teisės aktuose turi būti įtvirtinti aiškūs kandidatų vertinimo kriterijai ir procedūros;

2) balsuojant turi būti vadovaujama vertinimo kriterijais, procedūromis ir objektyvumo, teisingumo, skaidrumo principais.

### **Dėl Tarybos tyrimo objektyvumo, nešališkumo ir žmogaus teisių pažeidimų**

LŽTKC vertino, „<...> ar Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba pati nepažeidinėja žmogaus ir akademinės bendruomenės narių teisių ir neviršija savo įgaliojimų <...>.“ (pabraukta mūsų).

LŽTKC nagrinėjo, „<...> ar pagrįstas Tarybos reikalavimas Kolegijos akademinės tarybai pateikti informaciją apie tai, kurių Aprašo II skirsnio reikalavimų Pareiškėjas neatitiko, būtina įvertinti, jog reikalavimai kandidatui į Kolegijos direktoriaus pareigas yra nustatyti ne tik Aprašo II skirsnyje, bet ir Aprašo III skirsnyje <...>.“ (pabraukta mūsų).

LŽTKC patvirtina, kad „Tarnyba pagrįstai nurodo, jog Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius turi teisę <gauti iš fizinių ir juridinių asmenų informaciją <...>.“ ir teigia, kad „tačiau tai nepaneigia Kolegijos tarybos narių teisės slaptu balsavimu priimti sprendimus dėl kandidatų tinkamumo eiti Kolegijos direktoriaus pareigas.“

LŽTKC pažymi, kad nei Kolegijos Statutas, nei Kolegijos akademinės tarybos darbo reglamentas nenustato prievolės Kolegijos akademinės tarybos nariams detaliam motyvuoti savo sprendimus. Todėl Tarybos siekis išsiaiškinti, kodėl atskiri Tarybos nariai balsuodami NEPRITARĖ Pareiškėjo kandidatūrai, kelia rimtas abejones Tarybos nešališkumu ir laikytinas pertekliniu <...>. Šis reikalavimas nurodyti, kodėl vienas ar kitas kandidatas neatitinka tam tikrų selektyviai pasirinktų Aprašo nuostatų, paneigia Akademinės tarybos narių teisę išreikšti savo valią balsuojant slaptai ir sali būti vertinamas kaip mėginimas daryti poveikį Kolegijos akademinės tarybos narių sprendimui bei Kolegijos direktoriaus kandidatūros atrankos konkurso rezultatams.“ (pabraukta mūsų).

LŽTKC pažymėjo, kad „<...> minėti Akademinės tarybos nariai naudojami jiems įstatymo suteikta teise neatskleisti slauto balsavimo motyvų (balsavimo rezultatus Tarnyba žinojo), todėl minėtas jų atsisakymas negali būti laikomas įstatymo pažeidimu <...>.“ (pabraukta mūsų).

LŽTKC teigia, kad „<...> jokios teisinės reikšmės neturi Tarybos teiginys sprendime, kur nurodoma, kad <Akademinės tarybos narės (Stanislava Stanevičiūtė, Rima Adomaitienė, Birutė Ragailytė ir Jurgita Lieponienė) atsisakymu pateikti faktines aplinkybes, susijusias su objektyviu ir teisingu kandidatų vertinimu, sudarė Kontrolieriui kliūčių vertinti minėtų Akademinės tarybos narių pasiūlymus dėl kandidatų tinkamumo / netinkamumo eiti kolegijos direktoriaus pareigas objektyvumo ir teisingumo požiūriu>.“ (pabraukta mūsų).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip buvo nustatyta 2016 m. vasario 5 d. Kontrolieriaus sprendime Nr. SP-4 „Dėl E. Ž. 2016 m. sausio 11 d. skundo“, Akademinės tarybos narės (Stanislava Stanevičiūtė, Rima Adomaitienė, Birutė Ragailytė ir Jurgita Lieponienė) atsisakymu pateikti faktines aplinkybes, susijusias su objektyviu ir teisingu kandidatų vertinimu, sudarė Kontrolieriui kliūčių vertinti minėtų Akademinės tarybos narių pasiūlymus dėl kandidatų tinkamumo / netinkamumo eiti kolegijos direktoriaus pareigas objektyvumo ir teisingumo požiūriu. Tokiu atveju, Kontrolierius neturėjo galimybės įgyvendinti jam Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 12 punkto 5 papunkčiu nustatyto uždavinio „prižiūrėti ir kontroliuoti, kaip įgyvendinamos <...> Lietuvos Respublikos įstatymu ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių <...> procedūras, nuostatos“ ir įvertinti Akademinės tarybos narių priimtų sprendimų dėl kandidatų tinkamumo / netinkamumo eiti kolegijos direktoriaus pareigas objektyvumą ir nešališkumą, tačiau atkreipė dėmesį į tai, kad vertinimas turi būti objektyvus, aiškus ir pagrįstas.

Kontrolierius, laikydamasis pozicijos, kad tik iš pagrįsto vertinimo gali sekti objektyvūs konkurso rezulta-

tai, Akademinės tarybos narių paprašė pateikti informaciją, susijusią su kandidato vertinimu. Toks Kontrolieriaus prašymas buvo nukreiptas į siekį, pagrįstą tikslu ir teisėtu įgaliojimu nustatyti, ar mokslo ir studijos institucijos valdymo organai, šiuo atveju Akademinė taryba, laikėsi konkurso organizavimo procedūrų.

LŽTKC išskirdamas žmogaus ir akademinės bendruomenės narių teisių pažeidimus, sukėlė abejonių dėl LŽTKC įgaliojimų kvestionuoti Kontrolieriaus - valstybės pareigūno - sprendimus dėl Akademinės tarybos nariu, turinčių teisės aktuose nustatytus įgaliojimus ir balsavimu išreiškiančių ne piliečių, bet teisės aktais įgaliotų asmenų - Akademinės tarybos narių - valią, pažeidimų pobūdžio subjekto tinkamumo požiūriu.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad LŽTKC nenurodo išvadų teikimo teisinio pagrindo, svarstyti LŽTKC įgaliojimai konstatuoti Tarnybos etikos ir Kolegijos akademinės tarybos narių bei akademinės bendruomenės teisiu pažeidimus, turint omenyje, kad Tarnyba yra viešojo administravimo subjektas, o Kontrolierius - valstybės pareigūnas, kad Kontrolierius tyrė ne žmogaus, bet Akademinės tarybos narių veiksmus. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad LŽTKC išvadose nenurodytas konstatuotų etikos ir teisių pažeidimų pagrindas.

*Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius*

*Vigilijus Sadauskas*

## DĖL PABĖGĖLIO STATUSO, MIGRACIJOS EUROPOJE IR EMIGRACIJOS LIETUVOJE

### LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA



#### Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinių organizacijų (LINVO) koalicijos laikinajam biurui

[LINVO@lzta.lt](mailto:LINVO@lzta.lt)

2016-03-09 Nr. (25.4-34) SD - 1570  
į 2016-03-01

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija gavo Jūsų 2016 m. kovo 1 d. elektroninį laišką, kuriuo persiuntėte pareiškimą, skirtą Respublikos Prezidentei, Seimo frakcijoms ir Vyriausybei „Dėl pabėgėlio statuso, migracijos Europoje ir emigracijos Lietuvoje“.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija išnagrinėjo Jūsų pasiūlymą ir teikia nuomonę.

Informuojame, kad pagrindinis dokumentas, nustatantis migracijos politiką Lietuvoje, yra 2014 m. sausio

22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 29 patvirtintos Lietuvos migracijos politikos gairės (toliau - Gairės).

Dokumento 3 punkte nurodyta, kad Gairėse atsižvelgta į valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030““, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr.



[www.baltai.lt](http://www.baltai.lt)

XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, kurią Jūs minite savo laiške. Taip pat 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos patvirtinimo“, nuostatas, taip pat naujausias Europos Sąjungos bendrosios migracijos politikos iniciatyvas, valstybės demografinės, ekonominės, socialinės nacionalinio saugumo ir geopolitinės sąlygas.

Gairėse apibrėžti svarbiausi migracijos politikos tikslai ir principai, pagrindinės migracijos politikos kryptys, kurios padėtų užtikrinti valstybės poreikius atitinkančių migracijos srautų valdymą, ypač sprendžiant ilgalaikių struktūrinių ir kvalifikacinių darbo rinkos poreikių užtikrinimo problemas ir prisidedant prie socialinės ir ekonominės valstybės plėtros skatinimo.

Gairėse nagrinėjami šie migracijos politikos klausimai: emigracija ir grįžtamoji migracija, imigracija, užsieniečių integracija, prieglobstis (tarptautinė apsauga), kova su neteisėta migracija, taip pat klausimai, susiję su institucine sąranga, skirta formuoti ir įgyvendinti migracijos politiką, institucijų, susijusių su migracijos politikos formavimu ir įgyvendinimu, dalyvavimu plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą.

Gairėse pabrėžiama būtinybė valstybės priemonės nukreipti į giluminių socialinių ir ekonominių emigracijos priežasčių šalinimą, ypač jaunimo nedarbą, sudaryti sąlygas visą informaciją ir praktinę pagalbą visais su grįžimu susijusiais klausimais gauti vieno langelio principu. Numatoma, kad į tėvynę grįžtantiems gyventojams turi būti sudarytos galimybės integruotis į darbo rinką, įgyvendinti užsienio lietuvių telkiantys ir jų ryšį su Lietuva išlaikantys projektai.

Be emigracijos, dokumente siūlomi principai kitų su



migracija susijusių problemų sprendimui. Siūloma sudaryti geresnes sąlygas labai konkrečių sričių, aukštos kvalifikacijos specialistams įsidarbinti Lietuvoje, nustatyti palankesnes atvykimo sąlygas, supaprastinti ir palengvinti administracines procedūras išduodant leidimus dirbti ir gyventi Lietuvoje lietuvių kilmės užsieniečiams, ES piliečiams, atvykstantiems studentams ir investuotojams. Darbuotojus iš trečiųjų šalių siūloma pasitelkti tik tada, kai nėra galimybės įdarbinti šalies gyventojų ar grįžtančių emigrantų.

Gairėse daug dėmesio skirta užsieniečių integracijai į visuomenę, migracijos kontrolės priemonėms, pabrėžiama būtinybė Lietuvai labiau įsitraukti į ES migracijos politikos formavimą.

Taip pat norėtume pabrėžti, kad migracijos politiką Lietuvoje formuoja ir jos įgyvendinimą organizuoja 5 ministerijos. Vidaus reikalų ministerija atsakinga už migracijos politikos (išskyrus ekonominę) formavimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija - už darbo politikos sritį, užsieniečių socialinę integraciją, Švietimo ir mokslo ministerija - už užsieniečių mokymosi, studijų koordinavimą, užsieniečių dėstytojų ir tyrėjų darbą mokslo ir studijų institucijose, Užsienio reikalų ministerija - už vizų politikos sritį, Ūkio ministerija - už ūkio politikos formavimą, žmoniškųjų išteklių paklausos ir pasiūlos darbo rinkoje analizę, profesijų klasifikatoriaus rengimą ir tvarkymą, profesinių kvalifikacijų, įgytų užsienyje, pripažinimą Lietuvoje.

Kartu informuojame, kad Užsienio reikalų ministerija koordinuoja „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos įgyvendinimo 2016-2018 metų tarpinstitucinį veiklos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1219 „Dėl „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“. Šios Programos tikslas - puoselėti lietuvišką tapatybę, stiprinti tarpusavio ryšius ir skatinti visus pasaulio lietuvius įsitraukti į Lietuvos valstybės gyvenimą, prisidėti prie Lietuvos gerovės, pažangos ir nacionalinių interesų plėtos.

Dauguma sričių, kurias siūlote reglamentuoti parenkiant kompleksinės ir ilgalaikės imigracijos ir emigracijos strategiją, yra aptartos Gairėse, minėtoje „Globalios Lietuvos“ programoje bei kitose programose, todėl nemanome, kad būtų tikslinga rengti dar vieną dokumentą. Tačiau labai svarbu tinkamai visoms institucijoms įgyvendinti joms priskirtas priemones, bendradarbiauti šalinant socialines-ekonominės emigracijos priežastis ir skatinant grįžtamąją imigraciją.

Viceministras

Algirdas Šešelgis

Rūta Jakubauskienė,  
tel. 2668140,  
el. p. ruta.jakubauskiene@socmin.lt



Nacionalinio susitarimo dalyviai Vilniaus rotušėje

## KAD LIETUVA NEIŠSIVAİKŠČIOTŲ

Birželio 13 d. Vilniaus rotušėje iškilūs Lietuvos meninkai, mokslininkai, kultūros darbuotojai ir visuomeninių judėjimų atstovai pasirašė „**Nacionalinį susitarimą, kad lietuva neišsivaikščiotu**“. Šiuo susitarimu Lietuvos šviesuomenė siekia paskatinti piliečius telktis ir priversti valdžią bei politines partijas pradėti realiai rūpintis Lietuvos demografija, kurios būklė yra kritiška: iš Lietuvos jau emigravo beveik milijonas gyventojų. Visuomenė sensta, gimstamumas mažėja, didėja gyventojų mirtingumas, didelis savižudybių skaičius, išplitęs alkoholizmas ir su tuo susijęs smurtas, - tai rodo, jog lietuvių tautai iškilio išnykimo grėsmė.

Dabartinė valdžia arba nesupranta realios padėties, arba nesugeba jos suvaldyti.

Forumo metu išrinktam Nacionaliniam komitetui keliamas uždavinys - įgyvendinti Susitarimo nuostatas, t.y. žadinti visuomenę, telkti patriotines ir pilietines jėgas vieningam judėjimui, siekti, kad šis judėjimas plėstųsi, žadintų kiekvieno lietuvių ir Lietuvoje gyvenančio piliečio sąmonę, kad visiems laikams būtų išsaugota lietuvių tauta, lietuvių kalba, Lietuvos kultūra ir savarankiška Lietuvos valstybė.

**Renginį inicijavo:** Asociacija „Consilia academica“, Lietuvos kultūros kongresas, Lietuvai pagražinti draugija, Etninės kultūros globos taryba, Sandrauga „Kitokia Lietuva“, Lietuvos žmogaus teisių asociacija, Nepartinis demokratinis judėjimas, Piliečių gynimo paramos fondas, Nacionalinė vartotojų federacija, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija, Lietuvos Helsinkio grupė, Lietuvos moksleivių sąjunga.

„Pozicijos“ inf.

## Į lietuvių kalbą išverstas Aiškinamasis memorandumas dėl NVO veikimo laisvės

Žmogaus teisių organizacijų pastangomis LR Vyriausybės kanceliarija pagaliau išverstė į lietuvių kalbą Europos tarybos Ministrų komiteto rekomendacijų dėl nevyriausybinių organizacijų teisinio reglamentavimo Europoje Aiškinamąjį memorandumą. Šis dokumentas labai svarbus Lietuvoje veikiančioms ir siekiančioms gauti valstybės paramą NVO. Dkumetą lietuviškai skaitykite "Pozicijos" Nr.2. priede.

### Obels žiedo skulptūra

2016 m. birželio 4 d. Alytuje atidarytas aukščiausias Lietuvoje pėsčiųjų ir dviratininkų tiltas, pavadintas „Baltosios rožės“ vardu. Šalia jo atstatyta skulptoriaus Vlado Kančiausko skulptūra „Obels žiedas“.

Naujojo tilto pirmtakas buvo pastatytas 1899-aisiais stiprinant Rusijos imperijos vakarinį pasienį. Pirmojo pasaulinio karo metu



Atnaujinta Vlado Kančiausko skulptūra „Obels žiedas“.



Senoji medinė skulptūra  
„Lelijos žiedas“

Rusijos kariuomenė atitraukdama jį su sprogdino. Lietuvą užėmę vokiečiai surentė medinį tiltą. Vėliau ir šis išardytas.

Sovietmečiu Alytaus savivaldos 400 metų sukakčiai netoli buvusio tilto buvo nuspręsta pastatyti skulptoriaus V. Kančiausko

skulptūrą „Lelijos žiedas“. Kelis dešimtmečius ji puošė miestą. Atstatant tiltą, teko atstatyti ir senąją „Lelijos žiedo“ skulptūrą, kurios medinės konstrukcijos buvo gerokai paveiktos laiko.

Šįkart skulptorius parengė ir pristatė kitokią skulptūros variantą – tuščiavidurį „lengvesnį“, derantį prie tilto konstrukcijų, bet vizualiai atkartojantį senąją skulptūrą. Miestiečiai ją pavadino „Obels žiedu“.

Skulptorius Vl. Kančiauskas gimė Klaipėdoje. 1974 m. baigė Lietuvos dailės institutą. Jo skulptūromis puikuoja Vilniaus, Alytaus miestai, Europos parkas prie Vilniaus, Lietuvos dailės muziejus.

Skulptorius dalyvauja parodose užsienyje- Ukrainoje, Japonijoje, JAV, Prancūzijoje ir kt.

Menininkas yra didelis Lietuvos patriotas. Savo iniciatyva sukūrė, pagamino ir įrėngė atminimo suolelį žymiam Rusijos disidentui Andrejui Sacharovui (A. Sacharovo aikštėje, Vilniuje). Savo lėšomis pagamino ir įrėngė atminimo lentą žymiam Lietuvos disidentui, Lietuvos Helsinkio grupės įkūrėjui Viktorui Petkui.

Skulptoriaus yra Lietuvos žmogaus teisių asociacijos komiteto narys.



Vladas Kančiauskas.

(V. Kančiausko asmeninio archyvo nuotrauka)



Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius

Valstybės institucijose platinamas elektroniniu paštu. Atspausdintas tiražas - 500 egz.

Prenumerata priimama tel.: +370 5 2429051. Metinė prenumeratos kaina - 8 Eur.

Nuo 1989 m. "Pozicija" leidžiama įgyvendinant LŽTA steigėjų numatytą visuomenės teisinio švietimo programą

**Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija**

Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. El.paštas: komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt